

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת תזריע מצורע | גליון מס' 271 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

אחד הניח את בגדיו סמוך לתנור החימום. תוך רגעים ספורים הם התלקחו, ואש גדולה הלכה והתפשטה. בחסדי שמים הצליחו להשתלט על הדליקה. רוב המטבח נשרף, והיה צורך להחליף את הארונות ואת החרסינה. הנהלת כולל 'חזון איש' שלחה בעלי מלאכה לשפץ את הבית, אולם אמא סירבה לקבלם. סבא הסטייפלר שמע על כך ואמר לה: "אל לך לדאוג, הדבר לא יגרע מחלקך בעולם הבא בכהוא זה!", רק אז הסכימה אמא להכניס את בעלי המלאכה...

בתו של מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, על צניעותה ומקצת מהליכותיה האציליות של אמה הרבנית קנייבסקי ע"ה

Aharon Krohn/Flash90

"דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֵשׁהּ פִּי וּגְוִי" (ויקרא י"ב, ב')

פעם, בימי הקיץ החמים, נשאלה אמא מדוע אין בביתה מזגן. היא השיבה בפשטות: "הדירה מאווררת ביותר, בהיותה בעלת כיווני אוויר רבים, ואין כל צורך במזגן".
 ומה אמרו אחרים?
 "פעם נכנסתי לסבתא", מספרת אחת הנכדות, "היה זה בעיצומו של קיץ, ובחדר הכניסה לא היה מזגן. אפילו מאוורר כמדומני שלא היה, החום היה מעיק ובלתי נסבל, ולמרות זאת סבתא ישבה נינוחה וקיבלה נשים בזו אחר זו, בחדר הלימוד של סבא פעל המזגן. נכנסתי לשם כדי להתקרר, ורק אחרי ששהיתי שם זמן מה, הייתי מסוגלת לצאת ולדבר עם סבתא".
 אמא היתה רגילה לומר: "מיד כשמגיע החורף, אנשים מחפשים כיצד להתחמם; שחלילה לא יהיה להם קר מידי... בבוא הקיץ הם מחפשים כיצד להתקרר; שחלילה לא יהיה חם מידי... מדוע להתפנק כל כך? הרי כך ברא ה' את העולם!"...
 פעם סיפרה אמא, כיצד היא מתמודדת בכל מזג אוויר על ידי כוח הדמיון: "כשאני יוצאת מן הבית וחם לי מאד, אני מדמיינת כאילו

עתה אמצע החורף. רוחות קרות מנשבות ללא רחם, הקור חודר לעצמות, בררר... ופתאום, משב רוח חם עוטף אותי, כמה טוב! ובימי הקור? - אני מדמיינת יום קיץ שרבי לוחט, החום כבד, ואינני מוצאת מפלט, והנה לפתע מגיע משב רוח קריר, מרענן ומשיב נפש"...

גם בשנים האחרונות, כשסוף סוף הותקן מזגן בכניסה, היה זה למורת רוחה של אמא, וחושבני שאף ללא ידיעתה - כאשר נעדרה

המטבח המשופץ

אחד מבני הבית הניח את בגדיו סמוך לתנור החימום. תוך רגעים ספורים הם התלקחו, ואש גדולה ומאיימת הלכה והתפשטה. בחסדי שמים הצליחו להשתלט על הדליקה, ואז התבררו הנזקים: רוב המטבח נשרף, והיה צורך להחליף את הארונות ואת החרסינה. הנהלת כולל 'חזון איש', שהדירה שייכת לו, שלחה בעלי מלאכה לשפץ את הבית, אולם אמא סירבה לקבלם: "הדירה כשירה לשימוש גם עתה, ואין כל צורך לא בהחלפת הארונות ולא בעקירת אריחי החרסינה הטובים..."

סבא הסטייפלר שמע על כך ואמר לה: "אל לך לדאוג, הדבר לא יגרע מחלקך בעולם הבא בכהוא זה!", רק אז הסכימה אמא להכניס את בעלי המלאכה.

כשהחלו להחליף את החרסינה המפויחת, נזעקה אמא בשנית: "אין כל צורך להחליף את החרסינות כולן; חלק מהן נשאר שלמות לגמרי!". היא לא השתכנעה גם כאשר אמרו לה, כי החרסינה הישנה היתה לבנה ואילו החדשה צהובה, ושילוב הישן עם החדש יראה מוזר ביותר. אמא נותרה בשלה: "אם החרסינה שלימה, אין צורך להחליף אותה!".

לבסוף נלאתה להתווכח, ביטלה את דעתה, והביטה בעיניים כלות ובכאב רב על הגשמינות המתנחלת בביתה... הנגר סיפר, כי כשהחליף את הידיות בארונות המטבח, בכתה אמא בדמעות שליש...

כעבור מספר שנים ביקרה מכרה בביתנו, ושאלה את אמא האם היא זוכרת את השריפה במטבח, ואמא השיבה בצער: "ודאי שאני זוכרת. עד היום אינני מבינה מדוע החליפו את החרסינה!", זה היה הזיכרון של אמא מן השריפה...

בפעם אחרת, כאשר היה צורך דחוף בשיפוץ כלשהו בבית, ניסו עסקנים לנצל את ההזדמנות ולהרחיב את העבודות לכל הבית, אולם הם נתקלו בהתנגדותה של אמא, שהשיגחה לבל יעשו כל פעולה שאין בה מן ההכרח. היא לא השתכנעה מדבריהם על אודות הצורך בשיפוצים אלו, ואמרה: "איך אפשר להרוס קירות שספגו כל כך הרבה תורה?"...

מחנכת לרבים

אמרו לאמא שיש בחורות, שעבורן זוהי הקרבה להעדיף חתן בן תורה ולבחור בחיי דוחק. אמא לא הבינה: "מי אמר שצריך לחיות בדוחק, ומי אמר שזהו דוחק? ראשית, יש להתבונן ולהחליט מה העיקר בחיים ולשם מה האדם חי, ורק לאחר מכן יש לדון מה נצרך לו למען מטרות אלו. מה אדם לוקח איתו למעלה אחרי מאה ועשרים שנותיו? - תורה ומעשים טובים בלבד! ומאחר שכל האושר, כל הקדושה וכל השמחה נמצאים בתורה ובחיי תורה, הרי מי שבוחר בהם, אינו חי בדוחק כלל!"...

אמא היתה רגילה לומר את ה'ווארט' הבא: מדוע מברך אדם את ילדיו "שימך אלוקים כאפרים וכמנשה", ואינו מברכם שיהיו כשאר

בחודשי חיייה האחרונים הותקן מזגן גם במטבח, כמובן, הדבר נעשה לאחר מסע שכנוע ארוך, שכן מתחילה לא נתנה אמא את הסכמתה, באומרה שאין היא צריכה את ה'לוקסוס' הזה. אולם מכיוון שהדבר היה נחוץ ביותר, שהרי בשל המטבח כמויות עצומות כשל מוסד (כיוון שאמא היתה שולחת אוכל למשפחות רבות, וכן ציבור גדול סעד על שולחנם בשבתות) - טיכסו בני המשפחה עצה כיצד לגרום לאמא להסכים.

מה עשו? פנו לגברת מרים כהן, שהיתה יד ימינה של אמא, והיתה מסייעת לה בימי חמישי ושישי בעבודות המטבח, וביקשו ממנה כי תאמר שהיא זקוקה למזגן, מיד כאשר שמעה זאת אמא, נתרצתה והורתה להתקינו במהירות האפשרית... אולם אמא עצמה מעולם לא ביקשה להדליקו לצרכיה שלה!

כל זמן שהיו הדברים מיועדים בעבורה, עמדה אמא בהתנגדותה כחומה בצורה, לבל ירכשו או יעשו למענה דבר. לא כך היה בשעה שהיו הדברים נוגעים לצורכי אחרים. בעניינים אלו היתה אמא מהדרת עד קצה הגבול; משתדלת שאותם אחרים יהיו מרוצים ככל האפשר.

ידידות שביקרו אצל אמא סיפרו, כי נדהמו לגלות ספה חדשה. אמא התנצלה מיד: "חלילה לכן לחשוב כי הספה החדשה נקנתה בשבילי; ישן אצלי נכד, והוא כמובן אינו יכול לישון על המיטה השבורה..." גם המזגן הותקן לצורך הנכד...

לאורך כל השנים לא נעשה כל ניסיון ליפות את הבית: פרט למקרים יוצאי דופן לא נערכו שיפוצים, קירות הבית לא נצבעו, ואף הרהיטים לא הוחלפו. אחת מאחיותי הציעה פעם לאמא כי תצבע את המיטות בחדר שינה, ואמא, שראתה כמה הדבר חשוב לה, נענתה בחיוב. המלאכה נמשכה זמן רב, ואחותי נלאתה מלסיימה. המיטות נשארו עד עצם היום צבועות למחצה: מיטה אחת בצבע חום, והשניה נשארה בצבע עץ דהוי...

מלבד כל האמור, בשנותיה האחרונות של אמא, כאשר המונים צבאו על דלתות הבית, היה לאמא טעם נוסף להיזהר ממותרות ומחדשנות. אמא היתה מרבה לומר לנו: "דעו לכם שעניינם של אלפים ורבות צופיות אל הבית הזה, ופשטותו מהווה להם דוגמא וסמל. עובדה זו מחייבת אותנו לשקול כל שינוי שנעשה בבית, ולנהוג משנה זהירות". אכן, נשים רבות שהגיעו להתלונן על קשיי פרסה, יצאו נפעמות מהפשטות בביתנו.

נגד טבעה

ברצוני להבהיר: טעות היא לחשוב כי אמא היתה מלאך ממרום, שאין לו שיג ושיח בענייני העולם הזה, אינו מבין מהו חומר, ואין לו טעם בשום דבר גשמי. אמא ניחנה בחוש אסתטי מפותח, והיא אהבה יופי. חברות ילדות שלה זוכרות את חיבתה לחפצים נאים. היה לה טעם טוב ומעודן, ואנו ילדיה נהנינו מעצותיה בבואנו לרכוש כלים ובגדים. ברם בכל הנוגע לה עצמה, ראתה חוב קדוש להסתפק במועט וביטלה את רצונותיה הטבעיים עד כי סלדה מכל אשר ריח

סיפרה הרבנית ואמרה פעם בחיך, שבאותה תקופה היו אוכלים בבית שלנו, בנוסף לשלוש הסעודות של שבת, סעודת יום שישי, 'סעודת עניים טועמיה' למהדרין. אבא אמר לי פעם בחיך, כי בחצרות האדמו"רים הצדיקים יש מנהג, שיום לפני החתונה עושים סעודת עניים, ואצלנו גם כן יש מנהג שבערב שבת, לפני כניסתה של 'שבת המלכה', עורכים סעודת עניים...

מעשי החסד המופלאים של הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל, ועמו הרבנית ע"ה

"יבא הפהון לראות את הפית" (ויקרא י"ד, ל"ו)

מנהגו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל, היה להתפלל מנחה גדולה בכולל פוניבז' ביום שישי.

בדרך כלל הוא מצא שם כל מיני אנשים מסכנים, שלא היה להם בית, והסתובבו באזור ישיבת פוניבז', אחרי תפילת מנחה הוא הזמין אותם שיבואו לאכול.

ביום שישי בצהרונים באותה שעה על פי רוב, הרבנית כבר סיימה את עיקר הבישולים של שבת, והריח עלה מהמטבח. כי כבר משעות הבוקר, הרבנית עבדה להכין את הכל, לפני שהילדים שבים מתלמודם והבנות מבית ספרן, את הדגים, המרק עם נתחי עוף ומעט שומן, גם אורז וירק קצוץ ממה שהיה בבית. וכאשר העניים הללו נכנסו, הניחוח עלה באפם.

כמו הזמנת האורחים, כן הכנסתם הביתה - היה בהסכמת הרבנית ובשמחתה. ר' בן ציון הכניסם והושיב אותם בסלון שכבר היה ערוך לשבת.

הוא הגיש להם לאכול, מנה ראשונה דגים, מנה שניה מרק, והם אכלו בדחילו ורחימו, כמו שרק עני יודע לאכול, כאילו היה זה מאכל קדוש ממש... אבל זה היה קודש כי הרבנית נתנה להם מהמעט שהיה.

אחרי המרק, קיבלו גם מהעוף.

כאשר סיימו לאכול, הרבנית או הילדות הלא גדולות ניקו שוב את המפה ואת הכלים לכבוד שבת (לא היה אז ניילון חד פעמי).

סיפרה הרבנית ואמרה פעם בחיך, שבאותה תקופה היו אוכלים בבית שלנו בנוסף לשלוש הסעודות של שבת, סעודת יום שישי - 'סעודת טועמיה' למהדרין. "אבא אמר לי פעם בחיך, כי בחצרות האדמו"רים הצדיקים יש מנהג, שיום לפני החתונה עושים סעודת עניים, ואצלנו גם כן יש מנהג, שבערב שבת לפני כניסתה של 'שבת המלכה' עורכים סעודת עניים..."

מובן, שבעקבות המנהג הקבוע של 'טועמיה', הרבנית העמוסה בבית עם ילדים קטנים, נאלצה להכין כמות גדולה יותר של דגים, יותר מרק ויותר עופות, כדי שיהיה מספיק גם לסעודות ערב שבת.

והיא סיפרה: "בערבי שבתות החורף כשהיה קר בחוץ, האורחים ביקשו עוד ועוד, כנראה המרק היה טעים וחם, ובחוץ היה קר. קרה פעם שאכלו כל כך הרבה, עד שלא נשאר כמעט מרק לליל שבת, ויום שישי של החורף הוא יום קצר מאוד, ולא יכולתי להספיק להכין מרק חדש, לא ידעתי מה לעשות, והחלטתי שבליט ברירה אגיש מעט מרק לכל אחד בליל שבת, אבל מה היה?"

"לפתע בליל שבת אבא הביא אורח נוסף, פלוני אלמוני שהתפלל בישיבת פוניבז', ולא היה לו היכן לאכול. וזו היתה דרכו של אבא, שנשאר להמתין אחרי התפילה שם, לצוד בעיניו אם רואה אדם שנשאר כך סתם בישיבה, ניגש אליו להתעניין האם יש לו היכן לסעוד, וכמה פעמים מצא אנשים מסכנים שאכן לא היה להם היכן לסעוד. וכך גם באותו ליל שבת.

"מה אעשה? לא רציתי לתת לכל אחד מהמסובים מעט מרק, כיון שאז האורח יחשוב שאין מספיק מרק לכולם בגללו וירגיש שלא בנוח, ומטעם זה גם לא רציתי לתת לו הרבה ולאבא מעט, שמא הוא יבין שאין מספיק לאבא בגללו, והרי ישב ליד אבא וראה מה שמגישים לו. מיד קראתי לשמעון וצבי שהיו ילדים קטנים, ואמרתי להם בשקט שמכיון שאין מספיק מרק, אז אני אניח להם בצלחת

כילדים קטנים, כמעט לא זכור לנו שנענשנו אי-פעם על משהו, כי הבית היה מתנהל על מי מנוחות. על דבר אחד היה אבי הק' מקפיד בכל מאודו: כעס! על פעולה של כעס שנעשתה מצדו של ילד, על ידי זריקת חפץ על הארץ ברוגזה וכדומה, היה מעניש ולא מוותר. גם את אופן הענישה עשה אבי הק' ביישוב הדעת, כאשר היה קודם אומר בסערת נפשו הטהורה: 'נו, כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, מיר האבן דא א עבודה זרה אין שטוב'...

שיח יקרות בקודש פנימה, אצל כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען-ירושלים שליט"א

הרב יוסף מאיר האס

"וְרָאֵהוּ הַפֶּה" (ויקרא י"ג, י"ז)

אין הרבה מילים באוצר, שיוכלו לבטא נכונה את נועם זיווה של המת'קות הייחודית, המאפיינת את צדיקי בית סקולען. מת'קות ונעימות שאין בדומה להן, אשר רבים והמונים השיבו מעוון, בזכות הארת והסברת פנים זו, בהתייחסות הגבוהה ביותר לכל 'אידישע נשמה'. מקבילות הן הלולאות המקודשות שעברו כחוט השני מהאב הגדול לבן הנשגב: מאור הפנים השוחקות, ההתמסרות בלב ונפש לכל יציר נוצר, אהבת ישראל יוקדת בכל הרמ"ח והשס"ה, וכמובן עולה על כולנה עבודת הקודש בנעימת זמירות ישראל, מדשן ביתם ומאוצרם המנוצר.

לא בכדי המליצו כולם אחרי מיטתו הטהורה של כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זצוק"ל, את אמרת חז"ל במסכת 'שמחות' על שמואל הקטן: **"נטל כל חמודות של עולם והלך לו"**. הגדרה מדויקת וקולעת במיוחד, על דמות פלאים זו שאמנם היתה 'בשמים ממעל' יומם ולילה, בעבודת קודש מופלאה שנראתה אצל צדיקי קמאי בדורות קדומים, אך בד בבד לא שכחה לרגע את ה'ועל הארץ מתחת', לדאוג ולהתמסר לכל צרכיהם המרובים של כלל ישראל בגוף ובנפש, במעשה ובמחשבה. סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה.

שנתיים ימים חלפו מאז הוסרה העטרה והורם הנזר, מעל כתרה של חצר הקודש סקולען, עם הסתלקותו של כ"ק מרן אדמו"ר זצוק"ל, עמוד האש אשר הלך לפני מחנה ישראל, להאיר להם הדרך החשוכה בדור זה של עקבתא דמשיחא. את החלל הגדול שנפער בעולם התורה והחסידות, עם חסרונו של איש אלוקים קדוש זה, משלימים בניו החשובים האחים הצדיקים, כ"ק האדמו"רים לבית סקולען שליט"א, כל אחד במקומו אשר איווה לו למושב לתהילה.

תושבי ארץ הקודש זכו לאחרונה להופעתו כבוד של צעיר האחים, **כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען שליט"א**, אשר זה מקרוב הגיע לקבוע משכן קדשו בעיה"ק ירושלים, והקים בה את חצרו לתפארה, כאשר מבית מדרשו ברח' יעקובזון, יוצאת תורה וחסידות להמונים

משוחרי זיו נועמה של חצר הקודש סקולען, המפורסמת עם ניגוני המעוררים ועם טוב-ליבם של צדיקיה.

מאז הגעתו לעיה"ק ירושלים, זוכים המוני מבני העיר להחיות את נפשם, בתפילות הנלהבות ובשולחנות הטהורים מדי שבת בשבתו, בצילו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. בפיו מפיק המרגליות ובנועם שפתיו המזוקקות, ממשיך בעוז ותעצומות בדרך אביו הק', להלהיב לבבות ולעדן נפשות בשיחות היקרות הנמסרות מפיו בכל עת מצוא, ותושבי ירושלים מספרים על בשורה שיש בה ממש, עם כינונה של חצר הקודש סקולען-ירושלים בעיר הקודש והמקדש.

הרב אלחנן קלאר שליט"א, מפנה את השאלה הבאה: **כמי שזכה לגדול בבית מקודש כזה, מה נוכל לשמוע על דרכי החינוך שנראו בהליכותיו ובהנהגותיו של כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זצוק"ל?**

"סיפרתי בשבוע שעבר בעריכת השולחן, לרגל הילולת אבי הק' בכ"ה אדר, עד כמה הקפידו אצלנו בבית על מידת הכעס", משתף אותנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בזכרונות נעורים. "כילדים קטנים, כמעט לא זכור לנו שנענשנו אי-פעם על משהו, כי הבית היה מתנהל ומתנהג באווירה נינוחה על מי מנוחות, בהשקט ובטח. על דבר אחד היה אבי הק' מקפיד בכל מאודו, ואף היה נאלץ להעניש עליו: **כעס! על פעולה של כעס שנעשתה מצדו של ילד, על ידי זריקת חפץ על**

הארץ ברוגזה וכדומה, היה מעניש ולא מוותר.

"גם את אופן הענישה עשה אבי הק' ביישוב הדעת ולא מתוך חופזה, כאשר היה קודם מזדעק ואומר בסערת נפשו הטהורה: 'נו, כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה, מיר האבן דא א עבודה זרה אין שטוב...!', ואז העניש את הילד על כעסו, לא לפני שנתן לו להבין בשל מה הסער הזה. מובן מאליו שאחרי דברי הסבר אלו שנזעקו מנהמת ליבו, על כך שילדיו כועסים ויש בבית אבק עבודה זרה, כבר יצא כל החשק בכלל לבוא לידי כעס, לאו דווקא מחמת העונש, כי אם בעיקר מחמת חומרת העוון שהשתרש בקרבנו מאז לתמיד".

עד כדי כך הקפיד כ"ק מרן אדמו"ר מסקולען זצוק"ל, שלא לבוא לידי כעס בשום מצב שהוא. אנו שומעים מפי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ששמע מפי אחותו הגדולה תליט"א [חמותו הרבנית שטערן, אשת הגה"צ רבי חיים דוב שליט"א אב"ד סקולען ב"ב]: "אירע פעם, ואחד הילדים בבית עשה דבר-מה שהיו צריכים להענישו על-כך, ובאימתו מפני העונש התחיל לרוץ סביב השולחן. אבי הק' ניסה לתפסו במרוצתו, כמה פעמים עד שהצליח, ובהגיעו אליו דיבר עמו בנועם ובתוקף על מה שעשה.

"אמנם מיד לאחר-מכן, כשהבחין באחותי עומדת בפתח הדלת, וראתה אותו רץ אחרי הילד סביב השולחן, ניגש ואמר לה: 'דאס איז נישט געווען כעס, ס'איז נאר געווען א צורה פון כעס, א מאל דארף מען מאכן א צורה פון כעס...'".

זמן כפרה לכל תולדותם

מציין כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, על חומרת הכעס כפי ששמעו כל השנים בבית אביו הק', שהרי מובא בזוהר הק' ובכתבי האר"י, שאפילו אם עושים תשובה על הכעס, קשה לכפר על עוון זה כי הכתמים נשארים לעד: "ראיתי כמה פעמים אחרי שחשב, שעבר אולי על כעס מקצת דמקצת, איך מיד התיישב ללמוד אגרת הרמב"ן, המתעב את מידת הכעס מכל וכל, כידוע. ופעם שאל אותו אחד עצה להינצל מן הכעס שהיא מידה רעה, והשיב לו אבי הק' שילמד מוסר, בהסבירו שאם האדם בא לידי כעס, עליו לכעוס קודם כל על עצמו, על זה שהגיע בכלל לידי כעס, שהרי 'קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים', ואם ברצונך לסדר את חסרונות פלוני, עליך לסדר קודם את חסרונות עצמך; וכשיגיע לידי הבנה ומחשבה זו, כבר יפוג ממנו הכעס מאליו..."

"אתמול בסעודת ראש חודש ניסן, אמרתי מה שמובא בספר הק' 'נועם מגדים' בשם הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ע, על נוסח התפילה במוסף לראש חודש - 'ראשי חדשים לעמך נתת זמן כפרה לכל תולדותם', שהרי יש את ג' העבירות החמורות, שעליהן אנו מצווים להיזהר ולא לעבור, אך לעבירות אלו יש גם תולדות כמו 'כל הכועס' או 'כל המתגאה', אשר עליו נאמר 'כאילו עובד עבודה זרה', ושעיר של ראש חודש מכפר על תולדות אלו.

"בעמדנו בראש חודש ניסן, אמרתי שביותר יש להיזהר מחשש כעס שהוא תולדה של איסור עבודה זרה כאמור, כי בימים אלו, עת שורר לחץ גדול בבתי ישראל, לקראת מצוות ביעור חמץ וההכנות הרבות

לחג הפסח הממשמש ובא, לכן ביותר צריך הכתוב להזהיר במקום שיש חשש לבוא לידי כעס, וכפי שהיה מקובל אצל צדיקים לאפות מצות ביום ה' ניסן, כדי שתעמוד להם זכותו של בעל ההילולא הרה"ק בעל 'אוהב ישראל' ז"ע בעסק המצות, שלא תבוא לידיהם דבר תקלה של איסור חמץ, אמנם הרה"ק מאפטא היה אומר, שאיסור חמץ שייך אכן רק בימי הפסח, אולם איסור כעס שייך כל ימות השנה.

"ולכן, חובת השעה בימים אלו, על אף הלחץ והבהילות לקראת היו"ט, בפרט כאשר הילדים והבחורים נמצאים בבית בתקופת 'בין הזמנים', להשרות אווירה נעימה וחמימה בין כותלי הבית, שלא תיראה ולא תמצא חלילה אווירה של כעס ורוגז, ובכך נזכה לקבל את פני המועד והרגל באנפאה נהירין ובשמחה אמיתית, כשכל בני הבית הקטנים עם הגדולים שותפים יחד לאווירה מרוממת זו".

צדיק אוכל לשובע נפשו

כאן מפנים אנו את שאלתנו המתבקשת: בפשטות נראים הדברים כמי שרק בעלי נפש ובני עלייה יכולים לעמוד בהם, שהרי מי הוא זה אשר יוכל לומר זכיתי לבי מאיסור כעס, הלא מעשים בכל יום שהאדם מגיע לידי כעס, ואיך באמת נוכל להינצל מזה?

כתשובה לשאלתנו, מפנה אותנו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לדברי הרה"ק ה'דגל מוחנה אפרים' ז"ע (פ' בחוקותי) בשם זקנו הבעש"ט הק' ז"ע על דברי חז"ל (גיטין ע). 'אכול שליש ושתה שליש והנח שליש לכשתכעוס תעמוד על מילואך, כי אם יהיו בני מעיו מלאים באכילה ושתייה, הרי כשיבוא לידי כעס יבוא לידי סכנה, על ידי שהמרה תיזל כלפי מטה ותתמלא סאתה, אך אם יותיר שליש פנוי, הרי שגם אם יכעס ותיזל המרה לא יבוא לידי סכנה'.

"אמנם לכאורה איך יתכן שאיש יהודי יבוא לידי כעס, הלא גדול עונו מנשוא? אלא הכעס מגיע ממידת הגאווה, שהרי איש העניו אינו בא לידי כעס לעולם, כי ממילא שפל הוא בעיני עצמו, ולא מגיע לו כלום מאף אחד, אך הגאווותן לעומתו, בטוח שמגיע לו הכל, ואם יש דבר-מה שאינו מקבל כמידתו וכחפצו, מיד הוא בא לידי כעס. נמצא שהעניו יכול לאכול בהרחבה, כי ממילא לא יבוא לידי כעס ולא יסתכן, אמנם הגאה, שיש חשש שיבוא לידי כעס, צריך לאכול ולשתות רק שליש.

"בזה מפרש הבעש"ט הק' הפסוק (תהלים כב, כז) 'יאכלו ענווים וישבעו', שהעניו יכול לאכול לשובע כי בוודאי לא יכעס. ובזה מוסיף ה'דגל' לפרש הפסוק שם (ויקרא כו, ה) 'ואכלתם לחמכם לשובע', כי בזכות שיהיו ענווים יוכלו לאכול לחמם לשובע. וכן מפרש בכך הפסוק (משלי יג, כה) 'צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר', כי הצדיק שהוא העניו, יכול לאכול לשובע נפשו, שהרי מחמת שפלותו בעיני עצמו בטוחים וסמוכים אנו שלא יבוא לידי כעס, אולם בטן רשעים תחסר - כי בגאווה יגיעו לידי כעס ויכולים להסתכן".

מוסיף כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כפתור ופרח: "חשבתי לפרש על פי הדברים האלה, כי נמצינו למדים שהצדיק הוא בוודאי עניו, ולכן

אויבערשטנס תורה! מ'דארף דאס לערנען בכובד ראש וביראת שמים (כך לומדים את תורת ד' וכי זהו ספר סיפורים? זה הרי התורה של השי"ת ויש ללמוד זאת בכובד ראש וביראת שמים!). משפטים אלו נכנסו לנו פנימה שוב ושוב, ונחרטו לאורך ימים ושנים על לוח הלב, כי הם נאמרו בלבת אש טהורה ואמיתית, שהרי רצה לראות אותנו הולכים בדרכיו וצועדים בעקבותיו, באמת ובתמים".

להזהיר גדולים על הקטנים

כהוספה לנושא שהוזכר לעיל, על קפידתו החמורה של מרן רבנו זצוק"ל על מידת הכעס, שלא ויתר על זה אף פעם, מציין כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שגם על דיבור בלשון שאינה נקייה, היה נזעק אביו הק' במלוא החומרה ומעניש על-כך שלא כדרכו.

"זכורני בהיותי ילד קטן כבן שבע-שמונה שנים, שלמדתי במוסד בו היו דין ודברים על הבניין בו למדנו בכיתות הלימודים. היה זה בניין שהיה שייך לרשויות המקומיות, ועד אז השתמשו בו כבית ספר לנערים נכרים, אך היות וכל האזור התחיל להתמלא בתושבים חרדים מאנשי שלומנו, נאלצו הנכרים לעזוב את המקום והשלטונות הציעו את הבניין למוסד בו למדתי, בעוד מוסדות אחרים קפצו על המציאה וחשקו גם הם בבניין זה. בינתיים, הכניסו אותנו ללמוד בתוך הבניין כדי לקבוע מציאות בשטח, וכך היינו הילדים חלק בלתי נפרד מהמחלוקת הזו בין שני המוסדות שהושיטו ידיהם לזכות בבניין הנחשק.

"באחד הימים, עת סיימנו את יום הלימודים בתלמוד-תורה, עבר לידינו אוטובוס ילדים שלמדו באותם מוסדות שהתקוטטו על הבניין, וכדרכם של ילדים שובבים צעקנו כלפיהם קריאות גנאי. בחזרתי לביתי, סיפרתי בהתלהבות על המקרה, שעברו לידינו ילדים אלו וצעקנו עליהם וכו', אבל אז התרומם אבי הק' מכסאו וממש נחרד לשמוע זאת, באמרו לי בסערת נפש: 'אזוי רעדן אויף אידן?!... יותר מכך לא היה צריך לומר כלום, כי בראותי עד כמה חמורים הדברים בעיניו, עד הוא מפסיק ממשנתו וקם ממקומו כדי לגעור בי ולמחות על כך, היה זה החינוך הטוב ביותר מבחינתו.

"חינוך הוא לשון רגילות, ולכן עיקר החינוך צריך להיות להרגיל את הילד ללכת באורחות צדיקים ולצעוד במסילות ישרים", מוסיף מרן אדמו"ר שליט"א בנועמו. "אבי הק' היה חוזר תמיד על דבריו הידועים של הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע בפ' אמור, המפרש את דברי רש"י 'להזהיר גדולים על הקטנים', שהזמנים הגדולים והטובים, יזהירו ויזריחו על הזמנים הקטנים והחלשים.

"והנה, על כל אחד מאיתנו הרי עוברים מפעם לפעם זמנים קטנים כאלו, ואפילו נכשלים קצת, אבל אם חקוק ומושרש בפנים זכרם של הזמנים הגדולים והטובים, יש את הכוחות להתגבר על הניסיונות הקשים, והיינו 'להזהיר גדולים על הקטנים'. והדברים אמורים גם כלפי חינוך הילדים, שעל ההורים מוטלת האחריות לחנכם ולהדריכם בשפה ברורה ובנעימה, כדי שיהיו להם את הכוחות להתגבר בעצמם, עת יבואו עליהם זמנים קטנים".

(חלקים מתוך 'המבשר תורני' פסח תשפ"א)

יכול לאכול הוא לשובע נפשו, וזוה אפשר להבין פירוש הפסוק (תהלים קמו, ו) 'מעודד ענווים ד' משפיל רשעים עדי ארץ', כי לכאורה יש לדקדק שלא נאמרו כאן התארים זה כנגד זה, או 'מעודד ענווים ומשפיל גאים', או 'מעודד צדיקים ומשפיל רשעים'.

"אמנם לדרכנו אתי שפיר, כי הסימן המובהק לאיש הצדיק הוא מידת הענווה, וההיפך ממנו הוא הרשע שיש בו מידת הגאות. ממילא, העצה היעוצה היא לכלל ולפרט, להיאחז במידת הענווה ולא לחפוץ כלום מהזולת, אלא להאמין בלב שלם, שכל מה שיגיע לנו יגיע מידו המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה, וכמאמר הז"ל (יומא לח): 'אין אדם נוגע במוכן לחברו כמלוא נימה'. אורח חיים יקר-ערך זה יביא אותנו להימנע מהכעס, שהוא שורש כל דבר רע, וכפי שצינתי עד כמה הקפיד על כך אבי הק' בכל החומרה".

וידריכם בדרך ישרה

עדיין אוחזים אנו בשדה החינוך ומבקשים לדעת: האם היתה לאיש האלוקים מסקולען זצוק"ל, שיטה מיוחדת בחינוך הילדים? כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: "אצל אבי הק' לא היו צריכים בכלל דרך או שיטה, ולא רק בתחום החינוכי עליו אתם מבקשים לדעת, כי אצלו ראו בעיניים את האמונה ואת יראת-השמים בכל צעד ושעל. בבית כזה, בו חיים בטבעיות על אדני התורה והיראה בנעימות ובאווירה טובה, לא צריכים שיטות בחינוך הילדים, כי הם מעצמם מתבשמים מהאווירה הייחודית הזו, ורוצים להעתיק אותה גם אצלם.

"מלבד זאת שכל המחנכים בדורנו, מרבים לדבר על חובת הדוגמה האישית הנדרשת מההורים, כי רק זה מה שיחדיר בקרבם את המתכונת, בה הם יבנו לעצמם את חייהם משלהם, אולם המציאות היא שטבע הילד לחקות את אביו ולחפוץ לעשות כמוהו, שהרי ברא כרעא דאבוה, והבן רוצה למצוא חן בעיני הוריו אוהביו, ולכן הכל תלוי לפי מה שרואה הילד בתוך הבית פנימה, איך אביו מתייחס ללימוד התורה או למידות טובות.

"אשר על כן היה אבי הק' אומר תמיד לאברכים, שיראו לקבוע שיעור בגמרא או בספר מוסר בתוך הבית דווקא, גם אלו הלומדים בכוללים כל היום - יעשו סדר לימוד קצר בן עשר דקות בבית דווקא, כדי שהילדים יראו את האב פותח ספר ולומד בו לעיניהם".

בדברו על הנושא, מעלה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בזיכרון טוב את ימי ילדותו בצלו של אביו הגדול: "מילדותי זכורני את דמותו של אבי הק' בבית, כשהוא יושב בשולחן ולומד מתוך גמרא או מתוך ספר קודש. אי אפשר לשכוח את המתקנות המיוחדות, שנלוותה לקול ניגונו הנעים בשעת לימודו, בהיותו מתענג על תורת ד' תמימה המשיבה את הנפש והוגה בה יומם ולילה. כשהלכנו לישון בשעת הערב - ראינו אותו יושב ולומד, כשקמנו באמצע הלילה לפעמים - ראינו אותו יושב ולומד, ובבוקר השכם - שוב ראינו אותו יושב ולומד. "בנוסף לכך אציין, איך היה מחדיר בנו מלוא חופניים את הצורה הנכונה לגשת ולהתייחס ללימוד התורה, וכשהיה רואה אותנו מעבירים את האצבעות על שורות דף הגמרא, היה מזדעק ותמה: 'אזוי לערנט מען תורת השם? ס'איז א מעשה ביכל? ס'איז דאך דעם

נספר כאן איך הצליחה רעייתי ע"ה, להשכין שלום-בית בין שכנים: באחד הבתים הישנים בבני ברק לא היתה חניה מסודרת, ואחד הדיירים שרכש מכונית וחשש מגניבות, היה מניח את הרכב בחצר. הדבר הפריע לשכנים, ובעיקר לשכנות. הם באו לביתנו לדין תורה, ורעייתי אמרה להם שאני נמצא עדיין בכולל בחולון. לרגע התעשתה, ואמרה: "הרי בכל זאת גדלתי בבית שלומדים שם תורה, אולי תספרו לי את המקרה..."

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על שלום הבית היהודי

"דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי וּגו'" (ויקרא י"ב, ב')

כ"ק האדמו"ר מגור סיפר לבתו מעשה מופלא, על רבי יהושע מקוטנא

הרב ציביאק סיפר לי מה ששמע מרעייתו הצדקנית של הרה"ח רבי יצחק מאיר לוינ' זצ"ל, שהיה חתנו של כ"ק מרן ה'אמרי אמת' מגור זצ"ל.

הרבנית לוינ' ע"ה, בתו של הרב, סיפרה שאביה הקדיש לה מעתותיו הכל-כך עמוסות, כדי לשנן באוזניה פרקי-חיים ולהקנות לה ידע מעמיק בהלכות שלום הבית בפרט, ובהלכות בין אדם לחבירו בכלל. "אבא זצ"ל", סיפרה בתו של ה'אמרי אמת' לרב ציביאק, "סיפר לי פעם על מעשה מופלא שהתרחש אצל רבי יהושע מקוטנא בעל ה'ישועות מלכו', שהיה גאון הדור:

"רבי יהושע עשה פעם טובה ליהודי אחד, ולאחר מכן התכופף הגאון ארצה, נטל אבן קטנה, ומסרה לידיו של היהודי ההוא, שכמובן לא הבין פשרו של דבר, ולא הצליח לפענח את החידה הזו של מסירת האבן.

"הסביר לו רבי יהושע מקוטנא:

"אני יודע ש'מנהגו של עולם' הוא שלאחר שעושים טובה לאדם, מקבלים ממנו אבנים... אז הנה, כדי לחסוך לך את העבודה, אני נותן כבר עכשיו את האבן הקטנה הזו בידך, אבל אל תזרוק עלי אבנים נוספות. וגם, ברצוני לומר לך שהאבן הזו קטנה, כי גם הטובה שעשיתי עמך היתה קטנה, ולכן לא מגיע לי אבנים גדולות..."

"את הסיפור הזה סיפר לי אבא, הרבי מגור זצ"ל", אמרה הרבנית לוינ', "ואפשר ללמוד מכאן על חוכמתו העצומה של גאון הדור ההוא, שמן הסתם חזה מראש שמהטובה שעשה ליהודי ההוא עלולה לצמוח לו רעה, והקדים את האבן הקטנה כרפואה למכה..." אבל למדנו עוד, שלמרות שה'אמרי אמת' הקדיש את כל זמנו למען כלל ישראל, מצא אותו צדיק את הפנאי כדי ללמד את בתו אורחות-חיים, ולהעניק לה פרק מוסרי מאלף כיצד מתגברים על מריבות הפורצות לעיתים גם בבתי ישראל.

הדרך שבה סָתַם רבי יהושע מקוטנא את פרצות-המריבה, שיתכן שהיתה מתגלעת, אולי אינה מתאימה לכל אחד, וגם לא לכל שעה ולכל משפחה. אבל אפשר ללמוד מכאן דוגמא טובה לתוואי הנכון ולמסילה הישרה, שבאמצעותה יפתרו חלק גדול מכל הבעיות בשלום הבית.

וכך יעשו כל אב ואם בישראל: אין כמו דיבורים של אבא ואמא מסורים, כדי להשפיע על הילדים בצורה חיובית, ולהעניק להם את הבסיס המוצק לחיים של שלום, כדי שגם הם ידעו בבוא היום, כיצד להשתית את ביתם על יסודות של ידידות ואחוה אמיתיים.

נספר כאן איך הצליחה רעייתי ע"ה, להשכין שלום-בית בין שכנים: באחד הבתים הישנים בבני ברק לא היתה חניה מסודרת, ואחד הדיירים שרכש מכונית, וחשש מגניבות, היה מניח את הרכב בחצר. הדבר הפריע לשכנים, ובעיקר לשכנות. הם באו לביתנו לדין תורה, ורעייתי אמרה להם שאני נמצא עדיין בכולל בחולון. לרגע התעשתה, ואמרה: "הרי בכל זאת גדלתי בבית שלומדים שם תורה, אולי תספרו לי את המקרה..." והם סיפרו.

היא שומעת את דברי הצדדים הניצים, ואומרת כך: "בעלי (שאבדל

"אדוני", מחזיר לו המנכ"ל, "יש לך יותר מזל משכל". "לא מזל, אלא תפילה. מה העניין?". "הגיעו לכאן קבוצת נציגים של מס הכנסה, ובקשו שאוציא להם תיקים. אמרתי שאינני יכול לפתוח את המקום, זה רק בסמכותו של בעל הבית. הרגעת אותם שאני אתקשר אליך ומיד תבוא. אבל לא ענית. במשך ארבעים דקות ניסיתי להתקשר, והם המתינו"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א, על התפילה וההשגחה הפרטית

"ישני תולעת ואזב" (ויקרא י"ד, ד')

"מה תקנתו ויתרפא? ישפיל עצמו מגאוותו כתולעת וכאזב" (רש"י)

נספר סיפור אחד מני רבים על השגחת ה' עלינו, גם כאשר נדמה לנו שהעניינים מתגלגלים שלא לטובתנו:

מעשה ביהודי בעל משפחה של תשע נפשות, שעבד במכון רנטגן. יום אחד נסגר המכון, והוא נותר ללא מקור פרנסה. חיפש עבודה אחרת, פנה לפה ולשם, אך לא מצא מקום עבודה מתאים.

בוקר אחד היה בדרכו לראיון במקום עבודה מבטיח. הוא התאכזב מאד כשהפסיד את האוטובוס, שמשמעות הדבר שהוא עלול להחמיץ את הריאיון. אותו יהודי הצטער על כך מאד, והנה לשמחתו עצר לו טרמפ שנסע לכיוון המתאים.

למרות זאת, הוא לא הגיע לאותו ריאיון. במקום זה, מצא את עצמו מעורב בתאונה קטנה בכביש, והוא פנה לבית החולים לבדיקות.

הוא הרגיש איך העבודה, שחשב אותה למתאימה, מתרחקת ממנו בפעם השנייה, והתחזק באמונה כי הכל מאת ה'.

בבית החולים הוכנס האיש לבדיקת רנטגן, ושם נודע לו כי הם מחפשים בדחיפות עובד חדש למכון הרנטגן לעבודה מיידית!

ברגע שקבל מכתב שחרור, נגש להתראיון, ועל אתר התקבל לעבודה. אז התברר לו למפרע כי המסלול שעבר: האוטובוס שברח והתאונה בטרמפ - הם היו את התכנית ששרטט לו הקב"ה מלכתחילה, על מנת שימצא את העבודה הזו, ויוכל לפרנס את משפחתו בכבוד.

"אני התלוננתי על מזלי הרע, שבמקום להגיע לראיון המתוכנן הגעתי לבית החולים, ולא ידעתי שהקב"ה, מסובב כל הסיבות, הוביל אותי אל המטרה הנכספת!", סיכם האיש את סיפורו.

הקב"ה עושה לו חפציו!

אמרו חז"ל (ברכות יד ע"א): "כל המתפלל ואחר יוצא לדרך, הקדוש ברוך הוא עושה לו חפציו, שנאמר: 'צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו'".

מה הכוונה "עושה לו חפציו"?

מפרש המהרש"א (שם): כיון שהקדים להתפלל, הולך הצדק לפניו

והוא יצליח במעשה ידיו. מעשה באיש עסקים שניהל מפעל גדול. מטבע הדברים מתעוררות במפעל כל מיני שאלות שדורשות את הכרעת המנהל. יש מנכ"ל ומזכירות ופועלים, אבל הוא אחראי על הכל.

משום כך רגיל היה, שמדי בוקר, כבר בקומו משנתו, משאירים לו הודעות דחופות שהוא מוכרח להתייחס אליהן.

לפעמים היה הטיפול בהן אורך שתי דקות בלבד, אך לפעמים נאלץ להתעכב חצי שעה ואפילו שעה. מה אפשר לעשות? זו פרנסתו! אי אפשר לזלזל בזה, הרי לעולם יפשוט אדם נבלה בשוק ולא יזדקק לבריות...

כשלמד את הגמרא בברכות, וראה הלכה מפורשת בשולחן ערוך (סימן פט סעיף ב), שאסור לאדם לעסוק בשום דבר לפני התפילה, וחובה עליו להקדים ולהתפלל לפני שיפנה לעסקיו - התעורר לקבל על עצמו בקבלה גמורה, שהוא אינו עונה לטלפונים ולא מקבל הודעות עד אחרי התפילה.

כבר למחרת בבוקר הגיע הניסיון.

על צג הטלפון הופיע מספרו של המנכ"ל. מה יכול לקרות שהוא זקוק לו? הוא הרי נותן לו יד חופשית בכל דבר!

לרגע התפתה לענות, אבל במשנהו החליט: קבלה זו קבלה. אני לא עונה ויהי מה!

הוא יוצא מהשטיבלאך, ונדהם לראות מול עיניו את הערב השני! גם הוא הגיע לכאן משכונה אחרת... מה קרה לו? "הפסדתי את המניין אצלנו, באתי להתפלל כאן", הסביר לו האברך בפשטות, "אתה צריך שאחתום לך? הנה"

במחשבתו עלתה הגמרא, שלעולם יקדים האדם תפילתו קדם עסקיו, והוא החליט למרות הכל ללכת להתפלל. אחר כך יספיק מה שיספיק... הוא הלך ומצא את הציבור מתחיל בדיוק "אשרי...". החל להתפלל איתם במתינות.

כשהסתימה התפילה, אמר "עלינו לשבח" מילה אחר מילה, בלי לרוץ החוצה, כשהוא אומר לעצמו: 'אתה מאמין או לא? אם אתה מאמין - תישאר עד הסוף!...'.

כשסיים את המלים: "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", והרים את עיניו, ראה את אחד הערבים. מה הוא עושה כאן? הוא גר בשכונה אחרת!

"עוד לא התפללתי", הסביר לו האברך הערב, "אתה צריך שאחתום לך ערבות?", ובו במקום חתם על שטר הערבות.

הוא יוצא מהשטיבלאך, ונדהם לראות מול עיניו את הערב השני! גם הוא הגיע לכאן משכונה אחרת... מה קרה לו?

"הפסדתי את המניין אצלנו, באתי להתפלל כאן", הסביר לו האברך בפשטות, "אתה צריך שאחתום לך? הנה".

כשהשטר החתום בידיו רץ במהירות לגמ"ח. הוא מצא את בעל הגמ"ח מתכוון לצאת. "יש לך נס שהספקת. כבר ממש עמדת ללכת. הנה, קח את כל הכסף". העניין כלו סדר על הצד הטוב ביותר! האם ישנה הבטחה גדולה יותר לאדם, מאשר שהקב"ה יעשה לו את כל עסקיו?!

וכי יעלה על הדעת שהקב"ה מקפח שכר בן אדם?!

אין בעולם שום מצוה שאדם מפסיד ממנה! רק יש לקיימה בטהרת הלב ובשמחה, ומיד יראה את ישועת ה'!

(מתוך הספר 'משכני אחרך')

הטלפון דמם לרגע, אך מיד אחר כך התעורר שוב לחיים. המנכ"ל התקשר שוב ושוב ושוב. בוודאי קרה משהו, הבין המנהל - ובכל זאת החליט שהוא אינו עונה עד אחרי התפילה. הוא השתיק את הטלפון והתפלל במתינות כדת וכדין. סיים את התפילה, למד את סדר הלימוד הקבוע שלו, ורק כשיצא מבית הכנסת פנה להתקשר בחזרה.

"בוקר טוב. מה קורה?".

"אדוני!", מחזיר לו המנכ"ל, "יש לך יותר מזל משכל".

"לא מזל, אלא תפילה. מה העניין?".

"הגיעה לכאן קבוצת נציגים של מס הכנסה, ובקשו שאוציא להם תיקים. אמרתי שאינני יכול לפתוח את המקום, זה רק בסמכותו של בעל הבית. הרגעתי אותם שאני אתקשר אליך ומיד תבוא. אבל לא ענית. במשך ארבעים דקות ניסיתי להתקשר, והם המתינו. בסופו של דבר נמאס להם. הם בקשו לראות את חוזה השכירות של המקום שהיה אצלי, עברו עליו ואמרו: 'טוב, הכל תקין', ונתנו אישור...".

בעל המפעל היה המום. לפני שמונה חודשים ארע לו סיפור דומה. גם אז הוא היה לפני התפילה, אך אז כן הצליחו העובדים להשיגו. הוא רץ למקום, התחנן לאנשי מס הכנסה שיתנו לו ללכת להתפלל, אך הם לא הרשו לו. הכריחו אותו לשבת איתם ולגמור את הבדיקה, רק כמה דקות לפני חצות, הוא הצליח להשתחרר מהם ולחטוף תפילת שחרית...

וראה זה פלא, ברגע שקיבל על עצמו שלא יתעסק בשום עסק לפני התפילה, נתן לו הקב"ה ניסיון. כשעמד בניסיון, מיד הראה לו הקב"ה כמה הרוויח!

"זה לא המזל שלי", אמר למנכ"ל, "זאת התפילה! עם ישראל הם מעל המזל! אם אדם מקבל על עצמו באמת ובתמים, ה' עוזר לו!".

המקדים תפילתו זוכה לסייעתא דשמיא

אברך חיפאי סיפר סיפור מפלא באותו ענין:

הוא היה זקוק בדחיפות לסכום כסף גדול, כדי לא לאבד את דירתו. לאחר שלא הצליח להשיגו מבני משפחתו, פנה לגמ"ח. בעל הגמ"ח דרש שני ערבים, ואף נקב בשמותיהם של שני אברכים שהוא סומך עליהם.

הוא התריע בו, שהוא נמצא במקום רק עד השקיעה. אם יספיק להשיג את החתימות עד אז - יוכל לקבל את הכסף מיד, ואם לאו - ההלוואה תחכה למועד אחר.

האברך יצא משם במהירות, והציץ בשעונו - נותרה לו מחצית השעה בלבד עד השקיעה, והוא עצמו לא התפלל מנחה. שני האברכים אינם גרים בשכונה הזו. עליו לנסוע אליהם. לא יתכן שיספיק לעשות את שני הדברים הללו, אבל גם לדחות את קבלת ההלוואה במצב הדחוק שלו זה לא פשוט. מה עושים?

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

"כשהייתי בשיעור ב', זמן אלול, למדו מסכת מכות", סיפר תלמיד. "ראש הישיבה אמר לנו שיעור יומי על המסכת. לקראת הימים הנוראים, הגיע רבי שמחה לישיבה והצטרף לשיעור כאחד התלמידים. באמצע השיעור, הצביע רבי שמחה... הייתה לו שאלה, והוא הרים את אצבעו כמו תלמיד צעיר... ידעתי שהמראה הזה ייחרט בקרבי ולא ימוש ממני לעולם!"

פנינים מאחורי הקלעים של הקמת ישיבת 'אור אלחנן',
ע"י הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל והגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל

"והובא אל אהרן הכהן" (ויקרא י"ג, ב')

שותפות עם אבא. רבי שמחה החל לבקר בישיבה. בביקוריו התרשם מאד מהתלמידים, מאווירת הלימוד, ובמיוחד - מאישיותו של אבא. באחד מביקוריו של רבי שמחה בישיבה, שמעו התלמידים שיעור מפי הגאון רבי אפרים בורדיאנסקי זצ"ל, שאותו היה אבא מזמין לעיתים תכופות למסור שיעורים לתלמידי הישיבה. המפגש בין רבי שמחה לר' אפרים בהזדמנות היא היה מרגש מאוד. עוד בימי שהותו בליטא, היה ר' אפרים חברותא של העילוי ר' נפתלי בינוש וסרמן הי"ד, אחיו של רבי שמחה. ר' אפרים תיאר לרבי שמחה את המסע האחרון שערך יחד עם אחיו ר' נפתלי, ואת זיכרונותיו מהימים ההם.

הזיכרונות הקשים הסעירו את ר' אפרים, והנה התנער רבי שמחה וקרא לעומתו: "ר' אפרים, לא צריך להישבר! אדרבה, הקב"ה השאיר אותנו כאן כדי שנמשיך לפעול ולבנות!". הוא אף שח לו את הרעיון שהיה חוזר ואומר על הפסוק "ויחל נח ויטע כרם". לדברי חז"ל, הייתה תביעה על נח, שהתעסק תחילה ביין מיד לאחר תום המבול. לכאורה, הרי זקוק היה לכך, כי החורבן היה כה גדול ויש לחפש דרכים להתאושש ולהתנחם. "מכאן", אמר רבי שמחה, "שלאחר חורבן אין התפקיד להתנחם - אלא לבנות!". אבא היה מזכיר יסוד זה פעמים רבות ביום השנה של רבי שמחה, שחל בדיוק

פרסום ראשון של קטע נבחר, מתוך ספר חדש שעומד לראות אור בקרוב, לתולדות חייו של הגאון הגדול רבי משה מרדכי חדש זצ"ל. הספר נכתב ביד אמן של בנו הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א. בימי הקיץ שנת תשל"ח, הגיע לארץ הקודש הגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל, בנו בכורו של מרן הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד. רבי שמחה הגיע לאחר שנים רבות של פעילות תורנית ענפה בארצות הברית, במטרה להקים ישיבה על שם אביו בארץ ישראל. רבי שמחה חיפש אדם שיהא שותף לו במפעל הזה, אך היו לו דרישות ייחודיות... לא כל אדם, ואפילו בעל שיעור קומה, יכול היה להתאים למה שביקשה נפשו. תלמידו הרב יעקב קראוס שליט"א, רב קהילת 'תורת אמת' בלוס אנג'לס, סיפר כי שמע מפיו איך חיפש ראש ישיבה שידע לנהוג עם התלמידים באהבה בנוסח של 'מין מקרבת', אך מצד שני יצליח גם להחזיק את הישיבה ברמה גבוהה. שבת אחת, התארח רבי שמחה אצל ר' הירש זקס ידידו, נכדו של ה'חפץ חיים'. ר' הירש שהתגורר באותם ימים בקריית צאנו בירושלים, הציע לרבי שמחה להכיר את הישיבה החדשה שנפתחה בשכונתו. רבי שמחה נכנס להתפלל בישיבה. לאחר התפילה ביקש אבא להיכנס אליהם יחד עם קבוצת בחורים, להתבשם מגדלותו. וכך היה, אבא נכנס עם התלמידים לביתו של ר' הירש, והם שקעו בשיחה עם רבי שמחה, כאשר אבא והבחורים מטים אוזן קשבת לדברותיו. רבי שמחה התרשם עמוקות מאישיותו של אבא ומהקשבתם של התלמידים, הוא קם ונסע לבני ברק אל מרן הסטייפלר זצ"ל בבקשת עצה, האם להתחבר אל הישיבה החדשה שרק לאחרונה הוקמה.

קשר עתיק יומין שרר בין רבי שמחה לבין מרן הסטייפלר זצ"ל, שבהיותו בחור ישיבה בנובהרדוק, היה אוכל 'ימים' בבית חמיו של רבי שמחה - רבי מאיר אבוביץ, שהיה רבה של העיר נובהרדוק. משום כך, חש הסטייפלר חיוב הכרת הטוב לרבי שמחה, ובאופן נדיר ניתנה הרשות אף לרבנית, אשתו של רבי שמחה, להיכנס אל הקודש לקבלת ברכה. הסטייפלר סמך את ידיו על הרעיון להקים

**בזיכרונותיהם של בני הישיבה
חרוטה העובדה, שכאשר עקבו
אחריו בעת מסירת שיעור,
הבחינו שבעת שציטט גמרא
בשיעור, היה משים עצמו
כאילו הוא מעיין בגמרא.
לאמיתו של דבר היה מקריא
את כל לשון הגמרא בעל פה**

של חמיו של רבי שמחה - הגאון רבי מאיר אבוביץ זצ"ל, רב העיר
נובהרדוק.

לא היה בשינוי השם צעד סמלי בלבד, אלא הקמת ישיבה על קברו
של רבי אלחנן. משעה שנקראה הישיבה על שמו של קדוש ישראל,
מרב רבי אלחנן הי"ד, השקיע אבא כוחות רבים בהחדרת רוחו
והשקפתו של רבי אלחנן בתלמידים. "זכות גדולה נפלה בחלקנו,
שהישיבה נושאת את שמו של אותו גאון וקדוש", היה אבא חוזר
ואומר לתלמידים. "אך עם זאת, יש לדעת כי יש בכך 'מחייב' גדול
עבורנו, שנהייה ראויים לשאת את שמו".

מדי שנה, ביום השנה לפטירתו של רבי אלחנן, נערכה בקביעות
עצרת זיכרון בישיבה. אבא היה טורח ומתאמץ להביא לעצרת
מגדולי תלמידיו של רבי אלחנן, לדבר לפני תלמידי הישיבה, כדי
שיספגו מעט מהאוירה ומהמושגים המופלאים שהיו בברנוביץ.
"הקדוש רבי אלחנן", היה אבא אומר כל אימת שהזכיר שמו, ובכל
פעם כזו היה מתמלא התרגשות, ורעד נשמע בקולו.

(מתוך "יתד נאמן" פסח תשפ"א)

בפרשת נח, תוך שהוא מדגיש איך קיים זאת רבי שמחה במסירות
נפש גדולה.

אבא סיפר, כי רבי שמחה התבטא פעם כלפי אנשים מסוימים,
שהייתה לו ביקורת אודות הנהגתם. הוא שאל: מה ההבדל בין 'נסתר'
ל'מכוסה'? כאשר אדם נושא חפץ, למשל ספר, מתחת מעילו כדי
שלא יראוהו, הרי שהספר אכן מכוסה, אך הכל יכולים להבחין כי
מתחת למעילו מסתתר דבר מה. לעומת זאת, כאשר אדם מסתיר
דבר מה במקום סתר, בצורה שאינה נראית כלל, לזה יקרא 'נסתר'.
"כך הוא הדבר אצל בני האדם", הסביר רבי שמחה, "יש אנשים
שלמראית עין מכסים עצמם, אך מטרתם לפעמים היא כדי
להתבלט עוד יותר... אך נסתר אמיתי הוא זה שבאמת אין רואים
ואין מרגישים בו כלל". אף בדברים אלו, הגדיר רבי שמחה את
אישיותו שלו בדיוק נמרץ, כי אכן - נסתר אמיתי היה כל ימיו. הוא
היה גאון מופלא, אך יותר מזה, היה גאון בהסתרה, ומשום כך לא
חשו הסובבים את גדלותו התורנית.

"כשהייתי בשיעור ב', זמן אלול, למדו מסכת מכות", סיפר
תלמיד. "ראש הישיבה אמר לנו שיעור יומי על המסכת. לקראת
הימים הנוראים, הגיע רבי שמחה לישיבה והצטרף לשיעור כאחד
התלמידים. באמצע השיעור, הצביע רבי שמחה... הייתה לו שאלה,
והוא הרים את אצבעו כמו תלמיד צעיר... ידעתי שהמראה הזה
ייחרט בקרבי ולא ימוש ממני לעולם!".

בזיכרונותיהם של בני הישיבה חרוטה העובדה, שכאשר עקבו
אחריו בעת מסירת שיעור, הבחינו שבעת שציטט גמרא בשיעור,
היה משים עצמו כאילו הוא מעיין בגמרא. לאמיתו של דבר היה
מקריא את כל לשון הגמרא בעל פה.

תלמיד אחד מעיד, שכאשר היו לומדים עם רבי שמחה, היה מתקן
את הקורא מבלי גמרא הפתוחה לפניו. בעת שהיה מגיע לבית
המדרש בישיבה, היו התלמידים ניגשים ושואלים אותו בכל מקומות
הש"ס, ולכולם היה עונה במתק לשון, כשהוא לא שוכח לעולם לומר
מילה טובה לשואל...

עם המעבר לשכונת 'עזרת תורה', קרם עור וגידים ה'שידוך' בין
אבא לבין רבי שמחה. בחנוכה תשל"ט התקיים כנס ייחודי וקריאת
שם הישיבה 'אור אלחנן'. בקריאת השם 'אור אלחנן' הוזכר גם שמו

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'.

"ערב טוב", אמר הגבוה לאשה קשת היום שהתייצבה בפתח, "קוראים לי ירחמיאל קראם, ובאתי לכאן עם החבר שלי חיים פוקס, כדי לפגוש את הבן שלכם, את ששון יצחקי..."

הרב חיים פוקס שיבלט"א, שותפו וחברו של הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל, בשביבי זיכרון וניצוצי אורה, ממסכת חייו המופלאה של הרב קראם זצ"ל, בפעילות, בהתמדה, בגאונות, ובחתירה הבלתי פוסקת למען מטרה אחת ויחידה | חלק א

יעקב א. לוסטיגמן

"אין לי שום בעיה שתיקחו אותו לאיפה שאתם רוצים", הפטיר בעודו יורד במדרגות לאיטו. "קחו אותו, ובבקשה אל תחזירו. שמעתם? אתם לא צריכים אפילו לספר לי לאיפה לקחתם אותו. זה לא מעניין אותי בכלל, רק שתדאגו שלא יחזור הביתה".

השניים הביטו זה בזה, משכו בכתפיהם, והמשיכו לטפס את מעט המדרגות שעוד נותרו להם. הנמוך מבניהם כבר חשב להתייאש, לפי התיאור של האבא, אולי עדיף להשאיר את ששון בבנין המוזנח, אבל הוא ידע מראש מה תהיה תשובתו של הגבוה: "זה לא עסק שלנו", הוא יגיד, "אנחנו רק עושים את השליחות שלנו, התוצאות והסיכויים לא משנים לנו שום דבר".

הם סיימו לעלות במדרגות, ניגשו לדלת שנותרה פתוחה, ונקשו עליה נקישות נמרצות: "ערב טוב", אמר הגבוה לאשה קשת היום שהתייצבה בפתח, "קוראים לי ירחמיאל קראם, ובאתי לכאן עם החבר שלי חיים פוקס, כדי לפגוש את הבן שלכם, את ששון יצחקי..."

במקום הנסיעה לים

"זה התחיל בחודש אלול תשכ"ז", מספר הרב חיים פוקס. "הייתי אז בחור צעיר בשיעור א' ישיבה גדולה. באתי ללמוד בישיבת גרודנא באשדוד, שהיתה אז ישיבה חדשה מאוד. בחודש שבט פתח הרב מפוניבז' את הישיבה באשדוד, ואני הייתי מבין הבחורים הראשונים שזכו ללמוד בה בשיעור א' באלול תשכ"ז.

"הרב מפוניבז' שלח אז קבוצה של בחורים מ'קיבוץ', כ-30 בחורים

חדר המדרגות בבנין המוזנח היה חשוך באותו לילה. אור קלוש בקע מדלתותיה של אחת הדירות בבנין, שדיירה לא סגרו את דלתם כראוי.

השניים ניצלו את האור החיוור כדי לטפס, מבלי להיתקל בפחיות הריקות והחפצים המשומשים שהתגוללו על המדרגות המלוכלכות. "אתה חושב שהוא באמת גר כאן?", שואל הצעיר מביניהם בהיסוס מזה. המבוגר גבה הקומה רוכן לעבר חברו הצעיר, ומשיב לו בקול רגוע ושקט: "מה זה משנה בכלל? אנחנו צריכים לעשות את השליחות שלנו! נגיע לקומה שלישית, נקיש בדלת ונדע אם הגענו למקום הנכון..."

הדלת בקומה השלישית נפתחת לפתע בקול רעש גדול. דרכה יוצא מהבית אדם בעל מראה לא סימפטי בעליל.

הוא יורד אל תוך החושך, כמעט מתנגש בשניים העולים במדרגות. אדם מהשורה לו היה נקלע לסיטואציה הזאת, בוודאי היה סב על עקביו ונמלט על נפשו לפני שהטיפוס המפחיד ייטפל אליו. או אולי היה עומד על מקומו, משותק מאימה ועוצר את נשימתו עד שיחלוף על פניו.

אבל הם לא נרתעים, הגבוה מושיט לו יד לשלום: "סלח לי צדיק, כאן מתגורר ששון יצחקי?"

הוא מנסה למקד בו מבט מבולבל, "מי? ששון? אה כן, זה הבן שלי, אבל אני לא אשם... תאמינו לי שאני לא אשם... מה שקשור אליו תדברו אותו, כבר מזמן הפסקתי להתעסק בעניינים שלו, אם הוא חייב לכם כסף או שאתם 'חייבים לו מכות' זה עסק שלו אתכם, אני לא קשור..."

"לא לא...", משיב לו הגבוה, "הוא לא עשה לנו שום דבר רע... ההיפך, שמענו עליו דברים מאוד טובים. לכן אנחנו רוצים להציע לכם, ההורים, שתסכימו שניקה אותו ללמוד במתיבתא, שיקבל חינוך יהודי, ערכי ושורשי. הבנו שהוא נער טוב מטבעו ויש לו עתיד גדול, הוא יהיה תלמיד חכם גדול אם תסכימו".

אביו של ששון הפך קצר רוח: "תקשיבו, הוא אולי הבן שלי, אבל אני כבר מזמן לא אבא שלו. מחקתי אותו מתעודת הזהות שלי, ומבחינתי הוא לא יותר מילד רחוב. זה שהוא ישן בבית שלי לא אומר שאני גם צריך לדאוג לו".

אתנו פעולה. לא תמיד הנערים עצמם רצו לשתף פעולה, אבל ההורים ברוב המקרים שמחו על כך מאוד.

"באותה העת היתה הפריחה הגדולה של המתבטות. היו אלו המקבילות החרדיות של 'חטיבת הביניים' בחינוך הממלכתי.

"בתחילה בתי הספר היו יסודי עד כיתה ח' ותיכון עד כיתה י"ב. אחר כך שינו, ואת כיתות ז' ח' הפכו לחטיבת ביניים. היו מהפעילים שחששו שלהוציא מהבית ילד או ילדה לפנימייה כבר בכיתה ו', יהיה קשה. אך הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל טען שאדרבה, יהיה יותר קל. והוא צדק. בסופו של דבר היה זה מה שהביא להקמת מתיבתות רבות עם פנימייה ועם חדרים אוכל, עם תנאי משופרים.

"ההורים לא נדרשו לשלם כסף עבור הלימודים והשהייה במקום. כך שגם מבחינה כלכלית זה היה יותר קל להם לשלוח את הילדים למתיבתא, מה שמוריד קצת מהלחץ והעול הכספי בבית, וגם מעניק לילד תנאים גשמיים נוחים יותר, וחינוך איכותי יותר, עם חיבור למסורת ולערכים, כל מה שההורים חלמו עליו.

"אבל למרות הכל היה צורך לבוא לשכנוע, להציג בפניהם את ההטבות שהילד יקבל מהלימוד במתיבתא. עבדנו גם עם נערים בוגרים יותר, שכבר לא יכלו ללכת למתיבתא, כמו גם עם ילדים קטנים, שרצינו שההורים ירשמו לחינוך חרדי. היו מסגרות גם לבנות, והעבודה היתה רבה.

"במשך השנים ההשקעה גדלה, ומספר הילדים והילדות שהרב קראם הציל אז היה עצום", מספר הרב פוקס שהיה שותף מלא לכל הפעילות. "היה לו טנדר, והוא היה ממלא אותו ושלוח למתיבתא בבאר יעקב, למתיבתא ביהוד, למתיבתא בבני ברק וכן למתיבתות נוספות. הטנדר היה חוזר ויוצא כמעט מידי יום עם קבוצה נוספת של ילדים. היו תקופות שממש עבדנו תחת לחץ כדי להספיק, להכות בברזל בעודו חם, כשכולם מתלהבים ורוצים ללכת לחינוך תורני, שלא נאבד אף אחד בדרך, כל אחד מאותם נערים עלול להתחרט או להתמלא חשש, בזמן ההמתנה עד שנמצא לו מקום ודרכי תחבורה.

"אבל הרב קראם לא עצר שם. הוא לא הסתפק בזה. כל ילד כזה שהגיע לגיל בר מצוה, הרב קראם היה עוזר לו עם ביגוד, עם תפילין, כובע וחליפה. ידענו שאם לא יהיה לו כובע, אם לא תהיה לו חליפה, הוא לא ירגיש בן ישיבה, ולכן הסיכוי שיישאר בישיבה יהיה נמוך יותר. אם אתה רוצה שיישאר, צריך 'לבגד' אותו בהתאם.

"להורים לא היה כסף לזה, והם גם לא ראו בזה עניין חשוב, הרב קראם פשוט הוציא כסף ושילם לכל נער, לכל ילד. הוא הקים אז את 'קרן עזרה לתלמידים', ובאמצעותה היה מממן את זה. לשם כך הוא אסף וקיבץ כסף בכל מקום אפשרי. פעילות זו נמשכה עד יום פטירתו, תלמידי ישיבה רבים לבושים היום בחליפות, כובעים וביגוד שקיבלו מהרב קראם, בין אם הם יודעים על כך ובין אם לא.

"היתה לו סייעתא דשמיא עצומה", מספר הרב פוקס, "אני זוכר, שאחרי תקופה שבה הוא ראה שחייבים לגייס כסף כדי לסייע לבחורים, ולבסס את מעמדם כבני ישיבות, לא נותרה ברירה והוא נאלץ לנסוע לאמריקה בפעם הראשונה.

למדו אתנו בזמן חורף, והגיעו גם בחורים מ'קול תורה'. היו גם כמה בחורים בודדים בשיעור א', ועוד כמה בודדים בשיעור ב'. אחד מהבחורים שבאו מפוניבז' היה הגאון רבי ירחמיאל קראם זצ"ל.

"הלימוד היה בשמחה ובהתלהבות. היתה הרגשה התחדשות, תחילת זמן, ישיבה חדשה עם עתיד מבטיח, מיסודו של הרב מפוניבז', ועם טובי התלמידים של פוניבז' ו'קול תורה'. מה צריך בחור ישיבה יותר מזה?

"הגיע יום שישי, שחרית כרגיל, ארוחת בוקר כרגיל, ולאחר סדר הלימוד ירדנו לארוחת צהרים בחדר האוכל ששכן בצריף פשוט. מטבח לא היה שם, האוכל היה מגיע במכונית של הישיבה, מהמטבח של פוניבז' בבני ברק.

"שלחו אז סיר של אטריות מבושלות, זאת היתה ארוחת הצהרים של יום שישי. אצלנו בחדר האוכל הוסיפו לאטריות קצת קינמון, וכך השביחו את ארוחת הצהרים. אכלנו, שבענו, הותרנו והיינו מרוצים, לא היינו צריכים יותר מזה.

"אחרי האוכל יצאנו החוצה מהצריף הלוחט, וידענו שעכשיו יש לנו עוד כמה שעות טובות עד שתיכנס השבת. מבחינת הישיבה אנחנו משוחררים לעשות ככל העולה על רוחנו.

"חלק מהבחורים רצו ללכת לים. אנחנו באשדוד, הים לא רחוק, כמה דקות הליכה ונגיע לים, נשחה ונחזור לקבל את השבת כדת, כראוי וכנכון.

"פתאום ניגש אלי בחור גבה קומה, מהחדשים. ידעתי שקוראים לו ירחמיאל ושהוא מכונה בפי חבריו 'ירח', אבל לא הכרתי אותו כל כך. הוא ממילא היה מה'עלטרערס', מהמבוגרים, ואני הייתי מהצעירים, כך שלא חשבתי שאני אמור להיות חבר שלו.

"אבל משום מה מצאתי חן בעיניו. אני לא יודע למה, אבל הוא פשוט ניגש אלי והצביע על הבניינים שהיו שם, מעבר לחולות שבמרכזם נבנתה הישיבה שלנו. 'יש שם שלושה בניינים', הוא אמר לי, 'זה קרוב לכאן, והבניינים האלו נראים כמו שיכונים של עולים. מה אתה אומר? אולי תבוא איתי ונלך לשם, נדפוק על הדלתות ונראה אם יש שם ילדים שאפשר להעביר ללימוד בתלמודי תורה ובמתיבתות, אולי יש שם נערים שאפשר להכניס לישיבות, או לפתוח עבורם שיעורי תורה כאן באזור? בוא נראה מה קורה שם... אתה בא?'

"הלכתי איתו, ומאז לא משה ידי מתוך ידו במשך למעלה מיובל שנים".

לא רק שנורר

"כשהלכנו לאותם שלושה בניינים החזיק הרב קראם בידו פנקס ועיפרון. כשדפקנו על הדלתות, הוא התחבב על האנשים במהירות, דיבר מהלב, והקפיד לרשום בפנקס כל פרט מידיע רלוונטי.

"המשפחות היו של עולים פרסים, גרוזינים, מרוקאים ועוד. רובם היו אנשים שומרי מצוות או לפחות שומרי מסורת ברמה כזאת או אחרת. כמעט כולם רצו שהילדים שלהם יקבלו חינוך יהודי יותר. לכן זה לא היה קשה במיוחד. לא היתה שם שנאה לחרדים, לא היתה סלידה מאתנו. ברוב המקרים דווקא שמחו לקראתנו, שמחו לשתף

"בכל רגע נתון הוא מילא את שליחותו. אם השליחות היא להיות שנוורר באמריקה, לו יהיה כן. אם השליחות היא לנקוש את דלתות באשדוד, ולשלוח ילדים למתיבתות, אז הוא עושה את השליחות שלו.

"לא רבים זוכרים, אבל באותן שנים ראשונות הוא התמודד לראשות העיר אשדוד... מי שהכירו אותו בטח מתפללים. ר' ירחמיאל? ראשות עיר? מה פתאום! הוא היה כזה מתמיד גדול, מה לו ולראשות העיר?

"אבל מעשה שהיה כך היה: היינו אז חדשים באשדוד, הקהילה החרדית לא זכתה להכרה כלשהי, ולכן הוחלט שאנחנו מריצים רשימה חרדית למועצת העיר. אז היו מצביעים בפתק אחד לרשימה, ולאחר הבחירות כל אחד מראשי הרשימות שנבחרו למועצה, היה מנסה להקים קואליציה, ומי שהצליח הוא היה ראש העיר, כמו שנהוג היום בבחירות לכנסת. לכן כל ראש מפלגה היה מתמודד בעצם על ראשות העיר.

"ידענו שהרשימה שלנו לא תצליח לכבוש את כס ראשות העיר, וגם לא חשבנו שנצליח להכניס נציג למועצה, אבל רצינו להוכיח שיש לנו 150 או 200 קולות, בעיר שמנתה אז 20 אלף תושבים, שיתייחסו אלינו בצורה קצת יותר רצינית, ושחברי מועצת העיר יבינו שאפשר לעשות אתנו עסקים, ומי יודע, אולי בפעם הבאה נצביע עבורם... "אבל מי הוא זה ואיזה הוא שיתמודד בראש רשימה כזאת למועצת העיר? הרי מדובר בבושות נוראיות. שמו ותמונתו יתנוססו בראש חוצות, במסגרת הקמפיין הוא יספר, כמובן, איך בדיוק הוא מתכוון להתנהל לאחר שיתמנה כראש העיר, ולבסוף יקבל בסוף רק 200 קולות.... זה מגוחך.

"בא ר' ירחמיאל ואמר 'אני מוכן. למה לא? זה ירבה כבוד שמים? זה ישיג יחס טוב יותר ליהדות החרדית באשדוד? אז אני מוכן. הכבוד שלי לא מעניין!'... והוא התמודד, ואכן הצלחנו להשיג אז למעלה מ-500 קולות, זה היה הישג מדהים, ומאז היחס אלינו היה שונה, ונציגים מרשימות שונות התחילו להתייחס אלינו בכבוד..."

חציה השני של השיחה המרתקת ומלאת העובדות, מחיינו ופעלו של הגר"י קראם זצ"ל, יופיע אי"ה בגיליון 'לקראת שבת' בשבוע הבא.

"הוא לא ידע אנגלית, מאוחר יותר הוא ניסה ללמוד קצת, אבל גם אז האנגלית לא היתה משובחת במיוחד, בלשון המעטה.

"כשהגיע לאמריקה בפעם הראשונה, הוא נסע גם ללייקווד. הגיע לשם לתפילת מנחה גדולה ומיד אחרי התפילה בישיבת לייקווד המפורסמת, כשכל הבחורים והאברכים יוצאים לארוחת הצהרים, עוד לפני שהספיק להתמקם ולבדוק איפה הוא יכול לשהות ומה עליו לעשות, נעמד הרב קראם במדרגות היורדות מבית המדרש יחד עם שני אברכים מקומיים שהכירו אותו, והתחיל לצעוק בקול גדול 'קרן עזרה לתלמידים אשדוד, קרן עזרה לתלמידים אשדוד'.

"האנשים שם בלייקווד לא הבינו, מי זה האיש המוזר הזה שצועק ככה, פשוט נעמד עם צלחת לקליטת המטבעות, ומתחיל לצעוק. "מהר מאוד הם הבינו שמדובר ביהודי תלמיד חכם, שעושה את מעשיו לשם שמים, ופשוט התחילו לתת לו כסף, הוא יצא משם אחרי חצי שעה, עם כמה אלפי דולרים! זאת היתה טבילת האש הראשונה שלו בארה"ב.

"בהמשך הוא השתדרג, ופנה לגבירים גדולים, הסתובב במנהטן ובכל מקום שבו שמע שיש כסף, והיה מגייס סכומים גדולים יותר. "סיפר לי יהודי אמריקאי, קצת יותר מבוגר מר' ירחמיאל, שהיה ממש 'חסיד' שלו. הוא גר במונסי, ובכל פעם שר' ירחמיאל היה בא לשם, היהודי הזה היה נרתם לעזור ולסייע לו.

"פעם אחת הם הגיעו לביתו של גביר גדול, הידיד ממונסי חתנה את האוטו ביציאה מהחניה של יהודי עשיר, הוא הסביר לרב ירחמיאל שהגביר הזה כל פעם בורח. ברגע שהוא רואה אותו בדלת מביא אליו איזה משולח מישראל, הוא יוצא מהדלת האחורית, נכנס לרכב ונוסע. "עכשיו הוא לא יכול לברוח", אמר בחיך, דפק על הדלת והרב קראם הוציא מאותו יהודי סכום כסף גדול מאוד, כמובן רק לאחר שאותו יהודי אמר 'רוצה אני' בפה מלא..."

כמועמד לראשות העיר

"מי שישמע את הסיפורים האלו", אומר הרב פוקס, "עלול לחשוב שרבי ירחמיאל קראם היה 'שנוורר' משכמו ומעלה... אבל זה לא היה המצב. הוא לא היה שנוורר, הוא היה שליח, שליח של ההשגחה העליונה.

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

או בטל': 073-7078388
בין השעות 7:30 ל-10:30 בערב ★ שיחת חינם

קשה לך?
זקוק לעזרה?

דמויק לבני הישיבות מוסדו של אגודת אורחיים
הישיבה

שמעתי מידידנו, המשפיע הרה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א : פעם אחת בעת ששהה בחדרו של פוסק הדור, הגאון מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, נכנס יהודי שהיה גר בקיבוץ, ואם היו נקלעים לביתו, מן הסתם לא היו שותים אצלו אפילו כוס מים. היהודי הזה שאל את בעל 'שבט הלוי' שאלה - אבל לא סתם שאלה - אלא שאלה מיוחדת ומרוממת, הראויה לאחד מבני העלייה שבדור לשאול...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על יראת שמים טהורה העומדת לעד

“וְרָאֵהוּ הַפְתָּח... וְטַהַר הַפְתָּח...” (ויקרא י"ג, י"ז)

שמעתי עובדא נפלאה ביותר, מידידנו המשפיע המפורסם הרה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, משגיח רוחני בשיבת 'אלכסנדר', מהיושבים ראשונה בקרית מלך רב קרית וויז'ניץ בני ברק, וכך סיפר: פעם אחת בעת ששהה בחדרו של פוסק הדור, הגאון האדיר מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל, נכנס יהודי אחד עם שאלה: היהודי לא היה דר לא בבני ברק ולא בירושלים - הוא היה גר בקיבוץ, ואם היו נקלעים לביתו מן הסתם לא היו שותים אצלו אפילו כוס מים. היהודי הזה שאל את בעל 'שבט הלוי' שאלה - אבל לא סתם שאלה - אלא שאלה מיוחדת ומרוממת, הראויה לאחד מבני העלייה שבדור לשאול.

סיפר כ"ק אדמו"ר מתולדות מרדכי שליט"א, במסיבת 'מלוה מלכה' לבית חינוך לבנות מסויים בעיר לייקווד: בבית חינוך לבנות מסויים, רצו בהנהלה לשנות איזה דבר בעניין הנהגת המוסד - דבר הנוגע לחינוך הבנות - ודנו בזה בכובד ראש. לאחר שהחליטו שצריכים לשנות את הדבר, הלכו חברי ההנהלה אל נשיא המוסד, והציעו בפניו את רצונם לשנות איזה דבר בבית חינוך ההוא, וביקשו ממנו את הסכמתו לכך. כששמע נשיא המוסד את הדברים, אמר להם שיחזרו אליו בעוד יומיים. כשהביעו בפניו את תמיהתם, שאינם מבינים למה אינו יכול להשיב להם באותו יום על כך - אמר להם נשיא המוסד: "החלטה כזו הנוגעת לחינוך של בנותינו - בנות ישראל - אינני יכול להשיב עליה מבלי להתענות קודם יום שלם! מחר - הלא יש לי ברית - ולכך אינני יכול להתענות, ורק למחרת הברית אוכל להתענות ולהשיב לכם, ולכן אמרתי לחזור אלי בעוד יומיים..."

התפעלתי מאוד מהסיפור הזה, ולאחר הדרשה ניגשתי לרבי מתולדות מרדכי שליט"א, וביקשתי ממנו שיגלה לי באיזה מוסד מדובר, ומי הוא נשיא המוסד. השיב לי, שמדובר בבית חינוך לבנות דחסידי סאטמאר בווייליאמסבורג, ונשיא המוסד הלא הוא כ"ק האדמו"ר רבי זלמן לייב טייטלבוים שליט"א, מסאטמאר..."

המשך בעמוד 25

כשגמר להרצות את שאלתו, הסתכל עליו ה'שבט הלוי' בת'מהון מהול בהערצה עצומה, ומתוך התרגשות הוא שואל את האדם: "האם אני יכול לשאול אותך שאלה?", הסכים הלה, ואז אמר לו ה'שבט הלוי': "הרי שאלה כזאת לא היה שואל אפילו אברך כולל, היושב ולומד כאן באחד מהכוללים הרבים בבני ברק, והלא שאלה זו מתאימה לאחד מבני העלייה שבדור לשאלה, אני מבקש ממך - אמור לי - במה זכית? איך מגיעה אצלך כזו דרגה של יראת שמים?" השיב היהודי: "אני גר בריחוק מקום מכאן, אני גר בקיבוץ, אמנם אני בא בכל ליל שישי לשמוע את השיעור של הרב, ואני מקפיד מאוד שלא לחסר אפילו שיעור אחד - את שפת האידיש אינני מבין כל כך טוב - מזה שאני מבין הרי טוב, ומה שאינני מבין אז לא, אמנם שמיעת השיעור משפיעה עלי מאוד, וכנראה שזה מה שגרם לי להגיע לדרגה נשגבה זו של יראת שמים, כדברי הרב..."

כשסיים להרצות את דבריו, קם ה'שבט הלוי' זצוק"ל ממקומו, וניגש לאותו יהודי, וחיבק אותו באהבה והתרגשות עצומה, ואמר לו: "אשריך! אשריך! אשריך ואשרי חלקך!"...

באחת הנסיעות הצטרף אליהם הנגיד רבי יוסף קאבאק זצ"ל מנובהרדוק. כאשר עצרו בקארעליץ סמוך לפונדק, נכנס הנגיד פנימה ושאל את בעלת הבית מה יש לה להציע היום למכירה? השיבה הפונדקאית כי מלאי החנות כבר אזל היום, עקב ריבוי הקונים

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

להרחיקו ולבודדו מחברת בני אדם, להתעטף באבלות ולהכריז על עצמו 'טמא טמא'. אפילו מרים הנביאה שדיברה על משה אחיה בשוגג, מבלי כוונה חלילה לגנותו או לבזותו, נענשה חמורות. אומר רבי אייזיק: זאת משום שהקדוש ברוך הוא אוהב את כל אחד ואחד מישראל ומחבבו כבנו אהובו, וכמו שכל אב מסור לא ישקוט על שמריו, אם יראה שבזים ומשפילים את בנו או מספרים בגנותו, ולא יחסוך כל מאמץ בכדי למנוע זאת ולהגן עליו, כך כאשר אדם מישראל מדבר סרה על אדם אחר, אביו שבשמים דורש את כבודו ועלבונו. למרות שגם המספר הוא בנו אהובו, אך על ידי דיבורו הרעים כביכול ניתק את עצמו מאביו שבשמים. כך אומרים חז"ל (ערכין, שם): "אמר מר עוקבא כל המספר לשון הרע אמר הקדוש ברוך הוא אין אני יכולין לדור בעולם". השם יתברך כביכול מנתק את הקשר עימו עד שישוב בתשובה, רחמנא ליצילן. בשל כך אביו מרחיקו ומביא עליו נגע צרעת, וגורם לו לשבת מחוץ למחנה בדד ולהיחשב כמות. כפי שהתבטא אהרן באוזני משה, כשמרים קיבלה הצרעת: "אַל תָּהִי פְּמֹת", פירש רש"י: "שהמצורע חשוב כמות". עונש חמור שלא מצינו דוגמתו בתורה! כל זה כדי שיתבודד עם עצמו, וישים אל ליבו לשוב בתשובה שלמה, לתקן דרכיו ומידותיו המגוננות, ולראות כיצד להתחבר בשנית אל אביו שבשמים, ושב ורפא לו. הרי שהנקודה הזאת של 'משפט' תהום רבה, למדים אנו דווקא מנגע הצרעת. כי הנה בדרך כלל כאשר אדם לא פועל מעשה רע

חז"ל במסכת ערכין (ח, ב) אומרים: "אמר רב פפא צדקתך כהררי אל - אלו נגעי אדם. משפט'ך תהום רבה - אלו נגעי בתים". מפרש רש"י: "נגעי אדם נבררין בשבוע אחד, אם ליטהר אם להיחלט, וצדקה גדולה היא זו, ואילו נגעי בתים הסגרן עד ג' שבועות, וזהו משפט עד תהום רבה".

דברי חז"ל הללו מפליאים מאוד; וכי לא נמצאת בעולם צדקה וחסד של הקדוש ברוך הוא, יותר מכך שהמצורע נסגר רק לשבוע ימים - לבחון אם טמא או טהור הוא? הרי "חסד השם מלאה ארץ", חסדו הוא לאין שיעור ותכלית, ומדוע נוקטים דווקא את ענין הנגעים כדוגמא לכך שצדקת השם עצומה כהררי אל?

גם את חלקה השני של דרשת חז"ל: "משפט'ך תהום רבה - אלו נגעי בתים" יש להבין; וכי מכל המשפטים הנוראים שנעשים בבריאה, אין משפט קשה ועמוק כתהום, יותר מהסגר הבית לשלושה שבועות? הלוא "הצור תמים פועלו כי כל דרכיו משפט", אין פרט בבריאה שמתנהל ללא משפט מוצדק ומדוקדק עד דק, ומדוע דורשים חז"ל כי משפטי השם עמוקים כתהום, דווקא בעניין הנגעים?

מהלך נפלא כתב מרן הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל, ראש ישיבת סלבודקה, אשר כדרכו בקודש שפך אור על דברי חז"ל הקדושים הללו, הפשיטם והבהירם בתבונה חודרת ומעמיקה:

אציין, כי שמעתי מדודי הגאון החסיד רבי חיים מרגליות שליט"א, חתנו של הגאון הצדיק רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, שהכיר היטב את רבי אייזיק, משנות לימודו בישיבת סלבודקה לפני עשרות שנים, כי כל מי שלמד אצלו, אינו יכול שלא לזכור בערגה את הנעימות המיוחדת במינה שחשו תמיד במחיצתו.

ליבו הרחב של רבי אייזיק, הכיל לתוכו את דאגתם וטרחתם של הכלל והפרט, וסבלנותו הנדירה בנפש חפיצה ומאור פניו לכל יחיד ויחיד - היה לשם דבר. בנוסף, הוא ניחן בחושים מחודדים לקלוט בין רגע את נפש האדם העומד מולו, ולדבר הישר לרמתו, לשכלו ולהרגשיו. גם מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר, התבטא: "הרגישו טעם גן עדן לדבר עמו". כך שהדברים הבאים נאים למי שאמרם:

בראשית דבריו מקדים רבי אייזיק לבאר, מדוע באמת עווננו של המספר לשון הרע כה חמור, אשר חז"ל אומרים עליו (ערכין טו, ב) 'מגדיל עוונות עד לשמים', והתורה החמירה בעונשו של המצורע בצורה כה קשה, שלא ראינו דוגמתו בשאר עבירות שבתורה; מצווה

רבי אברהם אהרן שנוכה שם בשעת מעשה, כותב בספרו: "מאז ששמעתי את הדו-שיח בין הגביר לסוחר, אמרתי בליבי 'צדיק הוא השם וישר משפטו, ולא יפלא עוד בעיני אם אראה בעולם צדיק ורע לו רשע וטוב לו"

ושילמו לו דמי נסיעה כפי שהשית עליהם. אמנם הדבר גזל ממנו זמן לא מבוטל, כי פעמים המתין בכניסה לעיר שעה ארוכה עד שתתמלא עגלתו בנוסעים, ופעמים נאלץ לנסוע עד קצה העיר, כדי לאסוף נוסע פלוני שהזמין אצלו מקום מראש. אך בסופו של דבר תמיד היתה עגלתו מלאה בנוסעים.

הנסיעה עימו לא היתה 'חוויה' בלשון המעטה. ראשית, פעמים רבות עד שאסף את כל הנוסעים ויצא לדרכו כבר שקעה החמה, וכך היתה הנסיעה בחושך מוחלט. שנית, העגלה היתה עמוסה בנוסעים, והצפיפות והדחוקות הקשו מאוד. שלישית, בדרך כלל צירפו הנוסעים לעגלתו אווזים ותרנגולים ושאר בעלי כנף. אלה הרעישו וקרקרו כל העת, ולא הוסיפו רוגע ושלום.

כאשר הגיעה העגלה לתחנתה הראשונה בעיירה קארעליץ הסמוכה למינסק, מרחק של כשלושה פרסאות מתחילת הנסיעה, עצרה שם העגלה לפוש מעט מעמל הדרך. הנוסעים יצאו החוצה ליישר אבריהם ולפשט רגליהם שנכפפו ונדחקו כל הנסיעה, ואנחת רווחה נשמעה מפיהם. בתחנה ההיא היה קיים פונדק קטן שניהלה אשה יהודיה, בו מכרה מיני מגדניות, אוכל מבושל ושתייה, והעוברים ושבים היו נכנסים פנימה להשביע את רעבונם ולהרוות את צמאונם, עד שימשיכו בנסיעה.

באחת הנסיעות הצטרף אליהם הנגיד רבי יוסף קאבאק זצ"ל מנובהרדוק, שככל הנראה הוכרח להגיע בנחיצות רבה למינסק, ומכיון שלא היתה אז ברשותו עגלה זמינה, החליט להצטרף לסוחר. כאשר עצרו בקארעליץ סמוך לפונדק, נכנס הנגיד פנימה ושאל את בעלת הבית מה יש לה להציע היום למכירה? השיבה הפונדקאית כי מלאי החנות כבר אזל היום, עקב ריבוי הקונים, ולא נותר לה כי אם כוס חלב ופת קיבר. בלית ברירה נענה רבי יוסף בחיוב. היא פרסה מפה על השולחן, והגישה לו את שביקש. הוא נטל את ידיו והחל לאכול בתיאבון.

בידיו אלא רק חוטא בלשונו, קיימת בו תחושה מסויימת: "מה כבר עשיתי?" "רק דיברתי?" "רק אמרתי?". אך לא! כאן אנו למדים עד כמה עמוק ונוקב כח המשפט "תהום רבה" ממש. כל דיבור ודיבור אסור עלול לגרום למדבר ליפול מרמתו הגבוהה, כבן יקר ואהוב להקדוש ברוך הוא, ולהתרסק, כפשוטו עד תהום רבה, להיחשב כמת ממש.

גם מאופן טהרת המצורע, למדים אנו ללמוד באיזה שפל של טומאה היה מצוי המספר. הוא נזקק לתהליך ארוך ומתיש כדי להיטהר; ציפורים, תגלחת, קרבנות, הזאות בשמן המשחה ושמן הקודש ועוד. כל זה מורה על עומק המשפט וגודל הדקדוק הנורא, שמדקדקים עם האדם על כל מילה ומילה היוצאת מפיו.

נמצא, כי ענין הנגעים מלמדים יותר מכל דבר אחר, עד כמה חמורים ונוראים, עמוקים ונוקבים משפטי השם. לכן אמרו חז"ל "משפטיך תהום רבה - אלו נגעי אדם", כי בזה רואים בצורה חדה את עומק המשפט וחומרתו.

אך בד בבד, אומר רבי אייזיק, יחד עם המשפט הנורא והכלימה הצורבת, ניתן לראות בחוש גם את ה"צדקתך כהררי אל" - את הצדקה והחסד הגדול שעשה הקדוש ברוך הוא עם האדם, כשהביא עליו נגע צרעת בבגדו או בביתו. כך גם את מעלתן הגדולה של ישראל, שזכו לגילוי שכינה על ידי הנגעים.

לפני כשמונים שנה, התגורר באמריקה תלמיד חכם וגאון מובהק בעל פה מפיק מרגליות, בשם רבי אברהם אהרן יודלביץ זצ"ל. הוא שימש ברבנות בכמה וכמה ערים גדולות בארצות הברית וברוסיה, וחיבר חיבורים מחוכמים ונודעים אשר ה'גדול ממינסק', מרן הגאון רבי ירוחם יהודה ליב פרלמן זצ"ל, יצא מגדרו באורח נדיר להעניק עליהם הסכמה. בה כתב כך: "ספרו היה לפני כמה פעמים, וראיתי דרכו בקודש דרך הישר, כיצד קולע אל המטרה, בדברים נכונים וברורים ובראיות ישרות, לכן יצאתי מגדרי לעשות רצונו ולהעניק לו הסכמה".

בספרו 'דרש אבי', מביא רבי אברהם אהרן מעשה, אשר היה לו עד בצעירותו וממחיש היטב את הדברים:

בעיר נובהרדוק חי יהודי פשוט, שלצורך מסחרו היה נוסע בקביעות בתחילת כל שבוע אל העיר הגדולה מינסק, שם היה רוכש כמויות גדולות של סחורה לצורך חנווני העיר נובהרדוק.

עבודתו היתה קשה ומפרכת, כאשר בסוף השבוע היה חוזר לעירו מיוזע ומיוגע, עייף מטרדות הדרך. מיד במוצאי שבת החל מסתובב עד השעות הקטנות של הלילה, אצל לקוחותיו הסוחרים כדי לספק להם את מה שהזמינו, ולגבות מהם תשלום עבור השבוע הבא. גם למחרת היה משכים קום בעלות השחר, וממשיך עד אחר חצות היום להסתובב ברחבי העיר לצורך אספקה והזמנת סחורות. אז היה רותם את סוסו לעגלתו, ושם את פעמיו לעיר מינסק וחוזר חלילה. את עלויות הדרך כיסה באופן קבוע, על ידי נוסעים שהצטרפו אליו למינסק או לעיירות אחרות שעבר סמוך אליהן על אם הדרך,

הסוחר מתנהג בצורה כה מבישה?! הרי גם בביתו הוא אינו אוכל סעודה מכובדת מזו שהציעה כעת בפניו בעלת הפונדק?! אך במושכל שני, כאשר נתבונן בטענותיו של הסוחר, הגם שודאי אינן מצדיקות את התנהגותו הפראית, אך הן כבר מסבירות את אונזנו להבין את ההגיון שבדבריו, מדוע רוחו כה סוערת והוא מלא כעס ורוגז.

הרי הסעודה הזאת היא הנאתו היחידה מכל עמלו, כל ימיו עוברים עליו בטלטולי דרכים קשים, ואין לו רגע אחד של מנוחת הנפש. אין לו פיסת שלווה לשבת בחיק משפחתו, וליהנות מחייו הגשמיים. אם גם את סעודתו המכובדת והדשנה שתמיד רכש בפונדק לא תהיה לו, הרי שלא נותרה לו שום הנאה מהעולם הזה, וכיצד נצפה ממנו לא לכעוס ולהשתולל? אדרבה, דווקא לגביר מדושן העונג לא יארע דבר, אם יוותר פעם אחת על הרגליו הקבועים, ויאכל מעט לחם וחלב כמו פשוטי העם, זה אפשרי ואף נסבל. הרי בכל מקרה עוד ימים ספורים הוא ישוב למעונו, ויוכל לחזור לתענוגותיו.

אומר רבי אברהם אהרן: הצדיק נמצא כאן בעולם הזה על תקן של גביר. הרי הוא במהותו בן עולם הבא, שם בעולם העליון נמצא ביתו האמיתי והנצחי, ורק כאשר יהיה שם ישתכר בשכר מעשיו הטובים, להתענג על השם ונועם זיו שכינתו. לכן כאשר הוא עדיין חי כאן בעולם הזה בדרכו לשם, זה עדיין נסבל שלא יהיה לו כאן כל כך נח, שיאלץ לעבור קשיים ונסיונות בדרכו, כי כאמור עיקר חייו ומגמתו מכוונות לשם, לזכות למנוחה נכונה בצל כנפי השכינה.

לא כן הרשע. הרי כאשר הוא יבוא לעולם העליון לא ימצא מנוח, הוא יגורש מגן עדן בבושת פנים, ואין לו טרקלין נצחי, שאליו הוא אמור לבוא להשביע את רעבונו ולספק את אושרו. לכן הוא נחשב כמי שכל ימיו נוסע בדרך ומצוי בטלטולים, והעולם הזה דומה לאותו לפונדק, שאם לא ישביעו אותו בטובה לפחות כאן בעולם הזה, לא תהיה לו הנאה לעולם.

המעשה ונמשלו הנוקבים, נותנים לנו מבט אמיתי על הנעשה בבריאה, לדעת כי גם כאשר מתמודד האדם לא עלינו עם תוכחה, או חלילה עם יסורים, זהו סימן כי הוא נמצא בדרך! הוא נמצא כאן בעולם הזה על תקן של גביר! תיכף הוא נוסע אל בית עולמו, ושב אל ארמונו הנצחי! אל העונג והשלוה! בדרך עליו לעבור מעט טלטולי דרכים כדי להגיע אל היעד הנכסף. כשהוא מסתכל על הדברים בצורה הזאת, כל מה שעובר עליו זה בהחלט נסבל, מובן ונלקח בחשבון.

יהודי תמיד צריך לזכור כי 'כל מה דעביד רחמנא לטב עביד', ותמיד כשנפגשים עם ה'משפטיך תהום רבה', טמון בו גם ה'צדקתך כהררי אל', צדק רחמים וחמלה. עבודתו של היהודי לגלות אותם!

(מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

כעבור דקות אחדות נכנס גם הסוחר בעל העגלה, ולאחר שטיפל בסוס העיף, בהניחו לפניו מים ושעורים כדי שיתרענו, שאל אף הוא את בעלת הבית מה יש היום לאכול? השיבה האשה כפי שכבר אמרה לקודמו, שאין בידה להציע כי אם כוס חלב ופת קיבר.

בעל העגלה התרגז נורא, והחל צועק על הפונדקאית, בחירופים וגידופים קשים: "עצלנית שכמותך... חסרת דעת!... מדוע לא הבאת בחשבון, כי אמורים לבוא לכאן קונים בשעה מאוחרת יותר?... וכי נדמה לך שאסתפק היום לארוחת ערב בפת לחם חרבה וכוס חלב? בשום אופן לא!..."

הנגיד היה המום מהתנהגותו הנבזית של הסוחר, כיצד מהין הוא להרעים בקולו על בעלת הפונדק ולגנותה בדברי גנאי ודופי, למרות שמעולם לא חטאה נגדו ולא עשתה לו שום מעשה רע!

פנה הנגיד אל הסוחר ושאלו: "מדוע תנהג כך? וכי מפונק אתה יותר ממני? הלוא גם אני שרגיל לאכול תמיד בביתי מעדני מלכים, הסתפקתי כעת רק בלחם וכוס חלב, ואין לי כל תרעומת או טרוניה עליה, כי היא עושה את עבודתה נאמנה, ואילו אתה, שבביתך אוכל מן הסתם באופן קבוע רק פיסת לחם וכוס חלב, יש לך עוד טענות ומענות?!"

השיב לו הסוחר מיניה וביה: "דווקא בשל כך אני כה כועס ורוגז עליה. אתה שבכל ימות השנה הנך יושב בבית מלכים, ונהנה ומשביע את רעבונו בתענוגות ומעדנים, ורק פעם או פעמים בשנה נוסע למינסק, אכן לא יהיה זה בשבילך 'אסון' אם לא תתפנק פעם אחת, ותאכל פת לחם עם כוס חלב בלבד, כי הנה תיכף תשוב לטרקליןך ותשלים את שהחסרת.

"לעומת זאת, אני אף פעם לא יושב בביתי, וכל ימי נמצא בטלטולי דרכים, על כן מצפה אני כי לכל הפחות בתחנת העצירה, יהיה לי אוכל בריא ומזין לקיים את גופי ולהשיב את כוחותי. הסעודה הזאת אינה פינוק או מותרות עבורי, אלא הכרח חיוני לקיום גופי. אם לא יכינו עבורי סעודה הגונה, ייכשל כוחי וחלילה עלול אני למות בחצי ימי, אשתי תהיה אלמנה ובני יתומים..."

הסוחר הוסיף לאיים על בעלת הפונדק בפסקנות: "אם אבוא לכאן פעם נוספת, ואראה כי אין כאן אוכל מוכן לא אכנס לכאן שוב, אלא אחפש פונדק אחר לאכול בו, לא ננקמה אלא כיון שהדבר נוגע לחיותי".

רבי אברהם אהרן שנוכח שם בשעת מעשה, כותב בספרו: "מאז ששמעתי את הדו-שיח בין הגביר לסוחר, אמרתי בליבי 'צדיק הוא השם וישר משפטו, ולא יפלא עוד בעיני אם אראה בעולם צדיק ורע לו רשע וטוב לו'".

כי הנה לכאורה במושכל ראשון, נדמה כי הנגיד צדק בטענתו, מדוע

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

לפליאתו על כך שהח"ח מגזים, כביכול, בדבריו, ומקפיד כל כך על הערה כזו קטנה שרגילים לומר, על חוסר מלה בתבשיל, אמר לו הח"ח: "בא נלך למטבח ונראה מה קורה שם"...

פטפוטי לשון - הם גחלי רתמים!

הרב בנימין בירנצוויג

"יצוה הפכה ולקח למטהר שתי צפרים תיות טהרות" (ויקרא י"ד, ד')

"לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו ציפורים שמפטפטים תמיד בצפצוף קול" - רש"י.

והדברים פלא הם!

הרי לשון הרע מזיקה והורגת כמאמר הפסוק בתהילים: "חצי גיבור שוננים עם גחלי רתמים", ומביאו ה'חפץ חיים' להראות חומרת הדיבור של האדם, שבאוושת לשונו יכול להזיק ואף להרוג אנשים! וא"כ הרי כפרתו היתה צריכה להיות על ידי שור, שטבעו להזיק ולהרוג, ורק בכך יבין האדם על מה מביא כפרתו.

ומה הצריכה התורה להביא ציפורים, שבוז לא ישכיל האדם להבין שדבריו הם לא רק פטפוטים אלא הורגים ממש?!

האמת היא, שזו צרת עוון לשון הרע, שאנשים חושבים שהם בסך הכל מפטפטים, ולא מבינים שדבריהם מזיקים והורגים!! הנה כי כן כתב הרבנו יונה ב'שערי תשובה' (שער ג אות רב) לבאר, מדוע החמירו חז"ל בעוון לשון הרע להחשיבו כג' עברות החמורות וכתב שם: "טעם נוסף, שכיון חטא זה נקל בעיניו של בעל הלשון הרע, כי יאמר שאינו עושה מעשה רע אלא רק דבר שפתיים הוא, ולא חושב על נזקיו הרבים, ולכן לא יתן אל ליבו לשוב מדרכו הרעה ולא יכיר גודל חטאו..."

זו הסיבה שהתורה ציוותה על בעל לשון הרע להביא ציפורים שמפטפטים, שאדם יבין וישכיל ולהזכיר לו שפטפוטיו הם הם המזיקים הגדולים, ואם היה מביא שור או כל מזיק אחר, הרי היה חושב שכל חטאו הוא דווקא אם הזיק ממש בפועל, אבל בפטפוטי דברים לא עשה כלום, ומזכירה לו התורה שהפטפוטים האלו הם המזיקים הכי גדולים, ועליהם יש לעשות תשובה ולהזהר מהם. מכאן ולהבא.

הסיבה להחלטתו של מרן ה'חפץ חיים' להוציא ספר הלכות על איסור לשון הרע, היתה בעיקר בגלל שראה את בני דורו, כמה מתייחסים בקלילות למילים היוצאים מפייהם, ועד כמה לא מחשיבים את הכח הנורא הטמון בפטפוטי דברים:

כבר כתב הח"ח בהקדמה לספרו, שעוון לשון הרע היה הפקר בעיני

הכלל, ולא רצו כלל לקבל תוכחה על כך, והיא זו שזירזה אותו לאזור חיל, ולחבר ספר נשגב ונצרך זה.

והביא מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל (כאיל תערוג פרשת כי תבא תשע"ד) בשם תלמיד ראדן הגרא"ט שפירא, שסיפר שהיה יהודי בראדן, שרצה להלשין על חברו שהוא מתחמק מהצבא [יודוע עד כמה היתה סכנה גדולה ברוחניות להתגייס לצבא הרוסי], ואותו יהודי יצא מראדן לכיוון וילנא להלשין לשלטונות על חברו, וכששמע זאת ה'חפץ חיים', קם ורדף אחרי היהודי כמה קילומטרים, והשיגו בתחנת הרכבת, כשהוא מבקש ומתחנן בפניו שלא יעשה עוולה זו, וילשין על יהודי לשלטונות, אולם האיש סירב בתוקף, וכשראה החפץ חיים שלא יוכל לשכנעו, עזבו לנפשו [בסוף היהודי נרגע ודברי החפץ חיים נכנסו ללבו ולא נסע להלשין], והוסיף, שמעשה זה שראה ה'חפץ חיים' שאנשים אינם יודעים כלל את חומרת עוון זה של לשון הרע ורכילות, ולא יודעים עד כמה כל מילה יכולה להזיק ולהרוג, הוא אחד מהדברים שזירזוהו לחבר חיבור על ענייני בין אדם לחברו ולשון הרע.

עוד סיפר הגר"ז אידלמן (ביד הלשון עמ' 356), ששמע מה'חפץ חיים' כיצד עלה בדעתו לחבר ספר על שמירת הלשון, ששמע ה'חפץ חיים' בני אדם מדברים לשון הרע, וברח ונמלט מהמקום עד שנפל מרוב עייפות, ואז כשהוא שוכב באפיסת כוחות, עלתה במחשבתו להתחיל לכתוב ספר על הלכות שמירת הלשון.

מעשה שהלך החפץ חיים עם רב חשוב אחד בשליחות לדבר מצוה,

המשך בעמוד 26

הבחור נבוך קמעא, אולם חייג בידיים רוטטות את המספר, ולפתע הופתע ונדהם: צלצול טלפון נשמע מהמושב האחורי, וקול נעים ומוכר מאוד אמר 'שלום' - את המילה שמע גם דרך הטלפון וגם מאחורי ראשו ממש...

וגם כיצד חתונה מאולתרת הפכה לשדכן מושיע?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"זאת תהיה תורת המיצרע..." (ויקרא י"ד, ב')

הימים הנעלים של חג הפסח כבר עברו עלינו לטובה, ובצעדים נרגשים אנו פותחים - עד כמה שניתן בימים אלו - את הקיץ הבא עלינו לטובה ולברכה, לישועה ולרפואה. הלב מלא בציפיות ובשאיפות, בתוכניות וברצונות, במאווים ובתקוות, ואנו מקווים כי הקיץ הקרוב יהיה מלא בחסד ורחמים, שפע שמימי ברוחניות ובגשמיות, בריאות איתנה כמובן ושגרה ברוכה.

לקראת הקיץ, יש מאיתנו המקווים לשמחה, יש המייחלים לרפואה, יש הזקוקים להצלחה כלכלית, וכולנו שואפים לחנך את ילדינו היטב, לרוות מהם נחת, להצליח להתפלל וללמוד כראוי, לשפר את המידות, וכמובן - להיות בריאים ולא לדעת מוגיפות ומנגיפים.

כדי שכל אלה אכן יקרו, כל אחד מאיתנו שואל את עצמו היכן נמצא הברז השמימי, שאנו יכולים לפתוח אותו ולהרעיף על עצמנו חסד ושפע שיאפשרו את מימוש התוכניות שלנו והגשמת התקוות הכמוסות בנו. היכן הוא אותו 'שאלטר', שלחיצה עליו תרעיף את השפע הדרוש והסייעתא דשמיא לה אנו זקוקים כדי לזכות בכל האוצרות הללו, כדי להגיע לכל היעדים שצבנו לעצמנו. אז היכן הוא באמת?!

הנה גילוי מדהים: אצלנו. מי שמכריע כמה שפע יהיה לאדם - הוא האדם בעצמו. מי שקובע אם יזכה לקיץ בריא ומואר, שמח ומאושר - הוא האדם בעצמו. מי שמחליט אם יהיה לו קיץ רווי הישגים, הצלחות, שמחות ורגעים יפים - הוא האדם בעצמו! כן, זה תלוי בנו, עשה זאת בעצמך!

איך? - פרשת השבוע מגלה לנו. רבותינו חושפים, כי המצורע לוקה בצרעת ונגזר עליו ריחוק מביתו - כי הוא הרחיק בין איש לרעהו, הוא הרבה פירוד בעולם, ולכן עליו להיפרד מהמוכר לו. כלומר, מה שניתן לנו משמים - ניתן לנו כתמונת ראי למעשינו: כפי מה שאדם עושה - כך עושים אתו, כפי מה שאדם נוהג - נוהגים עמו, במידה שמודד האדם - בה מודדים לו!

מדהים! מסתבר, שהאדם עצמו מחליט איך ינהגו אתו, מה יתנו לו, כיצד ייראה גורלו. משמים נותנים לו בדיוק כפי שמגיע לו - בהתאם לצורה בה הוא נוהג, בהתאם לאופן בו הוא מתנהג. אדם רחמן - זוכה לרחמים, אדם בעל חסד - זוכה לחסד, אדם הנענה לבקשות זולתו - נענים לבקשות שלו, אדם שמסור לחבריו - מסורים כלפיו, וכן הלאה...

את הדרך השמימית הזו, גילה לנו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע בפסוק מספר תהלים קכ"א 'השם צילך', כי בורא עולם נוהג עם האדם כמו צל ממש. הצל - אין צמוד ממנו לאדם, עושה בדיוק את שהאדם עושה. כשהוא מרים את היד - הצל מרים יד, כשהוא מניף רגל - גם צילו מניף רגל. כך גם נוהג בורא עולם, אחת לאחת:

כשאדם נוהג כהלכה - נוהג אתו הבורא כהלכה. כשהוא מרבה חסד - מרבים עמו חסד. כשהוא מתאמץ לשמח את זולתו - משמחים אותו משמים. כשהוא משליך את יהבו על ה' - ה' משיב לו ביטחון ועוצמה. הנהגת אבא שבשמים איתנו - היא העתק מדויק של התנהגותנו, בדיוק!

נמצינו למדים, שמה שיקרה איתנו בקיץ הבעל"ט - תלוי רק בנו, בהתנהגות שלנו, במעשי ידינו. אם אנו רוצים לזכות לשפע, לנחת, לבריאות, לרחמים, לחסד, לשמחות, לישועות, לפרנסה - הבה נפעל באותה דרך, להרבות חסד וטוב בעולם, לשמח את הזולת ולהקל עליו, לבטוח בה, לקוות רק לו ולהישען רק עליו. בית שמקים בית...

היה זה אשתקד בחודש אדר, כאשר עולם השמחות הועב בענן המגיפה שהשתלטה על תבל ומלואה, ומשפחות כה רבות שתכננו את שמחת נישואי ילדיהם נאלצו להתמודד עם סגירת אולמות השמחה וההגבלות שהוטלו על קיום חתונות. בימים שעדיין ניתן היה לערוך חתונות במסגרת מצומצמת, היתה אמורה להיערך חתונה של זוג צעיר, שלפתע פתאום מצאו עצמם בלי אולם, בלי אפשרות לקיים חתונה...

בצר להם, החליטו המחוננים לפנות למשפחה יקרה ממרכז הארץ

המתגוררת בדירה גדולה ונאה, רחבת מימדים ובעלת חצר מטופחת, ולבקש לערוך את החתונה בביתם. כשהגיעה הפניה, התקשתה המשפחה להחליט כיצד לנהוג: מחד גיסא, הלב נקרע על כאבם של החתן והכלה, בני הזוג אשר עומדים לפני היום המאושר בחייהם והנסיבות אינן מאפשרות להם לשמוח כמתוכנן, הכל משובש ושונה כל כך...

אולם מאידך גיסא, לא קל להחליט כי הבית ייפתח לעשרות אנשים זרים, אשר יעשו בחצר היפה כבשלהם, יהפכו את הסלון העדין והאצילי לאולם אירועים, ומי יודע כיצד ייראה הבית כתום המהפכה... מה עוד, שגם שיקול בריאותי עומד כאן - הרי אין לדעת מה מצב בריאות האנשים שיבואו, ועל אף שהחתונה עתידה להתקיים על פי הנחיות הרשויות, שמא עדיין יש בכך משום נטילת סיכון?

ההתלבטות לא היתה קלה, אולם לפתע קמה האם ואמרה: 'הרי בביתנו בן, הגרוש מזה מספר שנים, וישועתו אינה נראית באופק, לצערנו. אולי זו ההזדמנות שלנו - להקריב ולוותר על ביתנו ערב אחד כדי לשמח זוג, להיות שותפי אמת בהקמת בית בישראל, להסכים לשלם את המחירים האישיים הנדרשים כדי לארח שמחה שכזו - ובזכות זו ישלח לנו הבורא את ישועתו? אולי אם נשמח ונקים בית, נזכה בישועה משלנו - לשמחה ולהקמת בית?!'

מהרגע שהמחשבה הזו הועלתה על הפרק, הצדדים האחרים כבר איבדו ממשקלם. המחוחנים קיבלו הודעה כי המשפחה בעלת הדירה הנאה תשמח לארח את השמחה, והודעות נשלחו לקומץ המוזמנים כי החתונה תיערך בשעה טובה ומוצלחת בבית משפחה פלונית, אשר תארח את השמחה.

לצורך הסדרת קיום החתונה בבית, ביקשה המשפחה את עזרתה של מארגנת ומעצבת אירועים, שתיאמה עם המשפחה המארחת כי היא תבוא בבוקרו של יום, ותחל להכין את רחבת הכניסה כאולם קבלת פנים ותמונות, את החצר תהפוך לרחבת חופה נאה, וכמובן - את סלון הבית לאולם בו תיערך הסעודה. עם שחר הגיעה האשה, והחלה במלאכתה שנמשכה לאורך כל היום, כולל גם שעות הערב בהן התקיימה החתונה.

לאחר שהחתונה התקיימה בשמחה ובטוב לבב, החלה האשה לארוז את הכלים והחפצים שהובאו לצורך קיום החתונה, ולהחזיר את הבית למתכונתו השגרתית. היא עבדה ועמלה עד שעות מאוחרות אחר חצות ליל, ובני המשפחה המארחת התפעלו מהליכותיה וממסירותה, מעבודה ומהתנהגותה. כשסיימה, נקשרה שיחה בין האשה לבין אם המשפחה המארחת, שהתעניינה אודות צורת עבודתה בימים כה טרופים ומבולבלים...

לפתע הזדקפו אוזניה, כששמעה את האשה אומרת את המילים הבאות: 'תראי, בדרך כלל משלמים לי, משלמים לי טוב. הפעם החלטתי להתנדב, כי אני גרושה מזה מספר שנים, מייחלת להקים בית בישראל. לכן אמרתי להם שאין צורך בתשלום, אני עושה את השמחה הזו מכל הלב, כדי לשמח זוג צעיר, מתוך תקווה שבורא עולם ישמח אותי...'

המשפטים האחרונים הלמו בראש אם המשפחה המארחת כקורנס. היא שומעת את הסיפור שלה: הסכמה נדיבה להיות שותפה בשמחה,

מתוך תקווה להקים בית! הרי זו הסיבה בעטיה גם היא נידבה את ביתה! ובנוסף, אשה זו גרושה מזה כמה שנים, בדיוק כמו הבן שלה! ענבי הגפן בענבי הגפן, דבר נאה ומתקבל: את הסוף אתם מנחשים לבד, עוד לפני חג הפסח התקיימה שמחת האירוסין הנרגשת, כאשר האשה שהתנדבה לשמח זוג צעיר ולערוך את החתונה בהתנדבות - מתארסת עם בן המשפחה שאירחה בביתה את החתונה במסירות כה רבה. למותר אולי לציין, כי השדכנים - הלא הם הזוג הצעיר שהתחתן ובזכותו באו הגרוש והגרושה בברית האירוסין - ויתרו על שכרם כמובן...

מדהים: מאמץ של משפחה אחת כדי להיות שותפים בהקמת בית, משתלב במאמץ של אשה להיות שותפה בהקמת אותו בית, וסוף דבר שהבית שהוקם במאמץ המשותף, הופך לשדכן שמקים בית בין שני המתאמצים... כי כשיהודים מתאמצים לשמח, פועלים מכל הלב למען זולתם, הקדוש ברוך הוא משלם להם באותה מטבע, ובמזומן! ככל שיהודי מתאמץ לשמח את הזולת, להקל מעליו, לנהוג כלפיו בחסד וברחמים - כך ה' יתברך נוהג אתו, משיב לו כגמולו הטוב. ככל שיהודי פותח את לבו, מעניק לזולתו, פועל למען רעהו - כך ה' נותן לו, מעניק לו, פועל עבורו. הבה נתאמץ למען חברים וידידים, הבה נעשה הכל כדי לשמח את הזולת, לגמול חסד, להרבות טוב - ונזכה שבורא עולם ירבה טובו עימנו, יעניק לנו מאוצרו הטוב שפע חסד ורחמים, שמחה וברכה לרוב!

יהלום שנגנב, נשמה שנמצאה...

הסיפור הבא מתחיל בבית, שאב המשפחה נסתלק, מותיר אחריו אלמנה ויתומים. איש לא שת לבו אל היתום הגדול שבחבורה, בחור צעיר כבן 15, אשר האסון גרם לו לזנוח את הדרך בה חינך אותו אביו. הלה קם ועזב את הישיבה בה למד, נסע לחו"ל והחל לעבוד בסיוע ליהלומנים בבורסת היהלומים.

בתוך פחות משנה, למד הנער את רזי המקצוע היטב היטב, והחל עוסק בעצמו בתיווך יהלומים. בימים ההם גאו בו הרהורי חרטה על דרכו הרוחנית, הוא חש כי מוטל עליו לשוב בתשובה שלימה ולחזור לארץ הקודש, לשוב לשקוד על דלתי התורה ולהדק את הקשר עם אבא שבשמים. הוא החליט כי כשיצבור בידיו סכום מסוים יעשה כך, אולם גם לאחר שצבר את הסכום - הכסף הגדול קרץ לו עוד ועוד, והוא שקע במסחר היהלומים, שוכח את ההחלטה הזו ומשקיע בביזנס את כל ישותו...

ויהי לתקופת הימים, נתן הבחור הלז - שכבר הפך לסוחר מוכר וידוע - יהלום יקר ונדיר לאחד מנאמניו, כדי שישחר בו ויתווך לו עסקה טובה. עוברים יום יומיים ואף שבוע שבועיים, ואותו 'נאמן' הסתבר כלא כל כך נאמן... הלה נעלם עם היהלום היקר ששוויו הון תועפות, מדי פעם עונה בקצרה לטלפון בתירוץ אגבי כי הנה תיכף הוא מביא את הכסף או שהוא בדיוק טס למדינה אחרת, תירוצים מתירוצים שונים - וכסף אין...

עד מהרה הבין הסוחר, כי ה'נאמן' לשעבר אינו אלא נוכל, נוכל גדול ומתוחכם. הוא קנה את אמונו עוד ועוד, התאזר בסבלנות עד שהופקד

בידו יהלום יקר ונדיר מאוד, ואז נעלם ואיננו. לבו נשבר והתרוסק בקרבו, חלק גדול מרווחיו עד אז היו מושקעים באותה מרגלית נדירה ויקרה, אשר אבדה ממנו לעולם!

נבוך ומבולבל, ישב הסוחר באותו ערב, מנסה להבין איך קרה לו אסון כזה, כיצד הפקיד סכום כה גדול בידי אדם לא אמין, ששיקר ורימה אותו במצח נחושה. לפתע נזכר, כי גם הוא שקרן לא קטן: הן הבטיח לבורא עולם שישוב לארץ וישקוד על התורה, ולא עמד בהבטחתו!

יתירה מזו, כשהוא מחשב את שווי האבן שנגנבה ממנו, וכמה כסף עוד נותר בידי - הוא מבין שבעצם האבן הזו שווה בדיוק את הסכום שהרוויח מאז אותה הבטחה שהבטיח לשוב ארצה, הוא פשוט חזר לנקודה בה היה בעת שהבטיח את אותה הבטחה! המחשבה הזו הבהילה אותו: הסתבר לו שבורא עולם סיבב שמישהו לא עמד בדיבורו כלפיו - בדיוק כפי שהוא לא עמד בדיבורו והבטחתו לבורא עולם, והנה כי כן - שווי רכושו שב לאותו שווי שהיה בעת החל להפר את ההבטחה!

בהחלטה נחושה, קם הבחור הסוחר והזמין טיסה לארץ, מברר בינתיים על ישיבה מתאימה למצבו כעת. הוא החליט שכאשר ינחת בארץ יבקש להיכנס לאותה ישיבה, ואכן יעמוד בדיבורו - כפי שהבטיח לאבא שבשמים. אולם בבואו ארצה, התעסק רבות בביקורים משפחתיים וחלוקת מתנות, ואת הכניסה לישיבה דחה עוד ועוד...

מה גם, שפתאום החלו בו הרהורים וערעורים. למה שראש הישיבה יקבל אותו, הרי רק יבחן את מראהו - וכנראה ידחה אותו מיד. ובכלל, מי אמר שמתאים לו, ולמה לו באמת להיכנס לישיבה... - היצר הציף את לבו בקושיות ותירוצים, עד שהחליט כי יצא ידי חובתו בכך שהגיע לארץ, והוא כבר מזמין טיסה חזור...

יום לפני מועד הטיסה, נסע הבחור לתומו בדרכים, וביציאה מהעיר הוא מבחין ביהודי נשוא פנים הזקוק ל'טרמפ'. הבחור עוצר את מכוניתו ההדורה, הלה נכנס ומתיישב מאחור, ומכיוון שמדובר היה בדרך ארוכה למדי שהתארכה בשל פקקים - נקשרה ביניהם שיחה נעימה למדי.

הנוסע האורח שאל את הבחור למקורו ולמעשיו, והבחור - שלא היה לו ידיד אמת להשיח בפניו את לבו - סיפר בקצרה את כל העובר עליו: היתמות, הנדודים לחו"ל, ההצלחה הכלכלית, ההבטחה לשוב לארץ ולהיכנס לישיבה, ההתכחשות להבטחה, הנזק הכספי הכבד, ההגעה לארץ, ההחלטה להיכנס לישיבה, וההחלטה הנגדית - לוותר על הישיבה ולשוב מחר לחו"ל...

הנוסע הקשיב קשב רב, ובסיום הסיפור הגיב: 'דווקא בפרט אחד אני חולק עליך: אתה אומר שראש הישיבה לא יקבל אותך, ולדעתך דווקא כן. הישיבה שלו מיועדת עבור בחורים כמון, הוא מחפש אותם. למה שלא תנסה להתקשר? אסייע לך - אני מכיר אישית את ראש הישיבה הזה, הנה המספר שלו. תתקשר אליו כאן ועכשיו, נראה אם הוא לא מוכן לקבל אותך...'

הבחור הפך נבוך קמעא, אולם חייג בידיים רוטטות את המספר, ולפתע הופתע ונדהם: צלצול טלפון נשמע מהמושב האחורי, וקול נעים ומוכר מאוד אמר 'שלום' - את המילה שמע גם דרך הטלפון וגם

מאחורי ראשו ממש...

אכן כן! ראש הישיבה המבוקש - הוא הוא היושב מאחור! הוא שמע את העובר על הבחור, והחליט על אתר לקבלו לישיבה! הבחור ביטל את טיסתו חזור, וכבר באותו ערב הגיע לישיבה, מקיים את הבטחתו לשוב ולשקוד על התורה!

סיפור מפעים זה, המסופר בארוכה בספר 'שפת חיים', מדהים במימדים כה רבים: ראשית, מדהים לראות כיצד התכחשות להבטחה שניתנה לבורא עולם, 'שילמה את עצמה' בהתכחשות נגדית, כאשר חבר נאמן בוגד באמינות שניתנה לו, וממייט נזק כלכלי כבד - בסכום המדוייק שהרוויח המתכחש להבטחה לבורא עולם.

אבל הרבה יותר, במידה טובה מרובה: כשהבחור כבר החליט להגיע לארץ, קבע בלבו ונפשו להתחזק, עשה את הצעד האחד כלפי בורא עולם, בורא עולם השיב לו בצעד ענק משלו, פתח לו את הפתח, סידר וגלגל את ראש הישיבה היישר למכוניתו, בכדי להבטיח שהבחור לא יאבד שנית.

כי במידה שאדם מודד - מודדים לו משמים, כפי שהוא נוהג - נוהגים עמו, כשהוא לא הגון - הוא סובל מחוסר הגינות כלפיו, וכשהוא מחליט להדק את הקשר עם אבא שבשמים - הקדוש ברוך מסייע לו ומהדק את הקשר אתו מנגד!

הבה נפנים את המסר הנשגב. מסתבר, שכל ההנהגה השמימית עימנו, תלויה רק בנו, נקבעת לפי איך שאנו מתנהגים. הבה נחזק את הקשר עם בורא עולם, הבה נשקיע יותר בלימוד התורה, בתפילה כהלכה, ביראת שמים, במידות טובות - ונזכה שבורא עולם יושיט לנו יד, יעניק לנו סייעתא דשמיא לעלות ולהתעלות, וירעיף עלינו שפע מאוצרו הטוב!

פּוֹתְחִים סֹפֵר - פּוֹתְחִים שֵׁעַר!

מתוך הכלל של 'מידה כנגד מידה', גילו לנו צדיקים שתי סגולות עוצמתיות וחזקות, שכדאי להכירן ולהשתמש בהן. הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע דרש בשם הרה"ק רבו 'החווה מלובלין' זי"ע, על דברי חז"ל שאמרו 'פת שחרית מבטל שמונים ושלוש מחלות', כי הכוונה ללימוד גמרא בבוקר, שכן 'תלמוד' בגימטריא פ"ת, ולכן לימוד תלמוד בשחרית - בשעות הבוקר, הוא סגולה לבטל 83 מחלות מיותרות!

והנה גילוי נוסף, אשר סיפר החסיד הנודע רבי דוד אוסטרובער זצ"ל מפי רבו - הרה"ק בעל 'שפת אמת' זי"ע, אשר אמר לו בהאי לישנא: 'כשיהודי פותח גמרא בעולם הזה - פותחים לו שערים ממרום!', וכל מילה נוספת מיותרת!

הנה כי כן, שני אוצרות שאנו זקוקים להם: סגולה לרפואה - בלימוד גמרא בבוקר, ופתיחת שערי שמים - בפתיחת ספרי הגמרא! אז אחים יקרים, הבה נפתח גמרות, נרבה בלימוד בתלמוד - ובפרט בשעות הבוקר, ונזכה בפתיחת שערי שמים, ברפואה וישועה!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון
של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com
מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

לזכרו ולשמו

אנו תלמידיו בניו ומוקירי זכרו של מורנו ורבינו הנערץ
גדול מזכי הרבים בדורנו

הגה"צ רבי ירחמיאל קראם זצ"ל

אשר גדלנו וטפחנו כאב לבנים ממש
וקרבנו יחד עם עוד רבבות לאבינו שבשמים
בפעילות הקירוב חובקת ארץ במסעותיו ודרשותיו מלהיבות הנפש
והנה עתה בהעלותו לשמי מעלה מוקף ומלווה בזכויותיו הרבות
זה הזמן לבא להוקיר ולהכיר טובה למורנו ורבינו זצ"ל
הננו פונים בזאת לכל מי שיזכה לקבל ממנו ולו במעט,
וכל מי שברצונו לגמול חסד עם נשמתו
להצטרף ללימוד משניות לעילוי נשמתו
רבי ירחמיאל בן יעקב ליבר הלוי זצ"ל

הלומד 100 משניות עד חג השבועות הבעל"ט יכנס להגרלת הענק

20 סטים 'משנה ברורה' - 'דרשו'

20 סטים 'לקראת שבת מלכתא'

20 סטים 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון' - 'דרשו'

30 ספר המפתח על 'המשנה ברורה' - 'דרשו'

100 ספרים של הרב קראם 'ותלמודו בידו'

לומדים 100 משניות כפי בחירתכם לע"נ הרב ירחמיאל בן יעקב ליבר הלוי זצ"ל
מתקשרים לטלמסר 03-6284900 מוסרים את הפרטים ונכנסים להגרלה

חבר תלמידיו, מעריציו וידידיו

"וכדי שלא לביישו אני לובשת אותה, אולם באמת לא נוח לי במתנה זו, ולאחר החג אסיר אותה".
אחת מגיסותי קנתה פעם שרשרת מרהיבה לאמא. אמא הודתה לה בחום לבה, ואחר החזירה לה את השרשרת...

אין משליכים חפצים הראויים לשימוש

אמא השתדלה לחנך את צאצאיה להסתפקות ולחיסכון. רבות היתה מספרת לנכדים על ימי ה'צנע' בהיותה נערה בירושלים. "אז הרגשנו עד כמה חשוב כל מאכל וכל חפץ", הוסיפה ואמרה. אכן, אמא לא זרקה דבר מאכל או חפץ במצב טוב, אולם מה שהוגדר אצלה כ'מצב טוב', היה שונה מאוד בהגדרתו אצלנו. גם ארוחותיה היו עשויות משאריות המזון של שאר בני הבית, כי אם הן ראויות לאכילה, למה לזרוק?
פעם סיפרו לאמא את ההלצה, על הזקנה שרטנה על הכלים החד-פעמיים: 'מה הצעירים מתלהבים כל כך מהחד-פעמי? הרבה יותר קשה לשטוף אותם... ואמא הגיבה: "אילו יכולתי הייתי גם אני שוטפת אותם, אלא שהנכדות ממונות על כך, ואינני רוצה להטריחן"...

לעומת זאת, את מפת השולחן החד-פעמית היו מנקים ושומרים לשימוש נוסף, בהוראתה של אמא.

הכל מחולק מיד

נשים רבות חפצו להיטיב עם אמא. הן היו רוכשות למענה מתנות שונות, בלא לשאול ובלא להתיעץ, ומביאות לה. כל פעם שהגיעה מתנה חדשה הביתה, היתה אמא מאושרת: 'הנה, יש לי חפץ נוסף שאוכל להעניקו לאחרים'... מיד היתה מוגיעה את מוחה מי יוכל ליהנות מחפץ זה, מצרפת מחשבה למעשה ומשגרת את המתנה... אשה אחת הביאה לאמא סט כלי מיטה חדשים, ומאחר שחפצה שאמא תשתמש בהם ולא תשלח לאחרים כמנהגה, מיהרה לפרוש את המצעים על המיטות... אמא הודתה לה מקרב לב, אך הוסיפה בצער: "כמה חבל שאת מביאה את המצעים לנו. אנו ישנים רק כשלוש שעות, מוטב היה להביא אותם למי שיהנה מהם יותר, והמובחר ביותר - שתקבלנה כלות יתומות או עניות"...

בפורים היה הבית מוצף במאות ואולי באלפי משלוחי מנות יקרים, שהביאו מוקירים וידידים - החל במוצרי מזון, ועד חפצים יקרי ערך. כבר במוצאי פורים לא נשאר מהם דבר - הכל חולק על ידי אמא. בשבועות האחרונים לחייה קיבלה אמא מתנה מעניינת: מישהי אספה תמונות של אמא עם אבא בהזדמנויות שונות, כגון כשהיא מגישה לו את ארוחתו, משוחחת עמו או שואלת אותו שאלה כלשהי, חיברה אותן במלאכת מחשבת של עיצוב ממוחשב, והכתירה את התמונה הכוללת במשפט שהיה שגור בפיה של אמא: 'לוותר, להחמיא ולתת'.

אמא נהנתה מאד ממתנה זו, אבל כמו תמיד - היא לא השאירה אותה לעצמה. כשפקד את מעונה זוג שסבל מבעיות שלום בית

השבטים? - לפי שאפרים ומנשה הם היחידים שבשבטים שהתגוררו במצרים ויכלו לחיות חיי נוחות, פאר, עושר ורווחה, כבני מלכים. עם כל זאת, מיאנו ליהנות מן הלוקסוס הרב, ולפיכך זכו שיתברכו בהם כל ילדי ישראל.

אחת מהנשים המקורבות ביותר לאמא, אשר בנתה את עצמה לאור השקפותיה, סיפרה לי כיצד התביישה מאמא כאשר בעלה רכש מכונית. אף כי הרכב היה ישן נושן, שהתואר 'טרנטע' היה יפה לו ביותר, היא הרגישה כי גם רכב כזה אינו עולה בקנה אחד, עם דרישות ההסתפקות שעל פיהן חיה אמא, ולכן תמיד ביקשה מבעלה כי יחנה את הרכב במרחק מה מבינתנו...

מעניין כי למרות הכל, ידעה אמא להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד, גם כאשר הדברים נגדו את משנתה. אשה אחת ילידת חו"ל, תמחה בפני אמא כיצד היא מסוגלת להסתדר עם מטבח קטן, בעוד היא עצמה איננה מסוגלת לכך כלל. אמא הניחה את דעתה: "את בסדר גמור; הלוא חז"ל אמרו שדירה נאה מרחיבה דעתו של אדם. אני כבר רגילה לגודל הזה, והוא טוב לי".

לבושה בפשטות

נכדה שאלה פעם את אמא: "גלי לי, סבתא, מהו סוד אהבת הבריות אליך?"

"התשובה פשוטה", נענתה אמא. "כשנשים באות אלי, הן מהרהרות בלבן כי בוודאי תפגושנה אשה מכובדת, עוטה מחלצות; לבסוף הן רואות כי אשה פשוטה אנוכי ולבושה בפשטות, לכן הן אוהבות לבוא..."

הדבר לא יאמן, אולם אמא מעולם לא התעסקה בקניית בגד לעצמה, ואפילו לא משקפיים. בילדותה היתה סבתא חיה מושא בוחרת את הבדים שמהם נתפרו בגדיה, לאחר חתונתה היתה סבתא הרבנית קנייבסקי אחראית לקנייתם, ומאז ואילך לא היה מי שיעסוק בכך... נשים רבות ראו זכות לעצמן להפתיע את אמא בבגדים שקנו בעבורה. מיותר לציין שהן לא התיעצו איתה על הצבע והדוגמא, היה עליה רק לאשר את צניעות הבגד טרם לבשה אותו. אמא לא השלימה עם מעשיהן: "לשם מה זקוקה אני לחולצה נוספת, וכי אלבש בגד על בגד?". ידידה אחת הביאה לה בקביעות חליפות מחו"ל, אמא תמחה: "מה אעשה עם בגדים רבים כל כך?". למעשה, רק לעיתים נדירות, מדי מספר שנים, היה לה פריט לבוש חדש, שהיה כמובן פשוט ביותר, וגם אותו לא לבשה אלא כדי לשמוח את הידידה שהביאתו.

פעם ירדה אמא לבית הכנסת 'לדרמן' לבושה בסוודר. הימים היו ימי קיץ, והנשים תמחו למראָה. התברר כי אמא היתה זקוקה לכיס כדי להניח בו את המפתח הבית, אך לא עלה בדעתה לרכוש לעצמה בגד קיצי בעל כיסים למטרה זו. וכי מה רע בכיסיו של הסוודר?

באחד החגים באה אמא לבקר את חמותי, כשרשרת פנינים חדשה לצווארה. חמותי התפלאה מאוד ושאלה: "מה לך ולתכשיט חדש?" "מישהו הביא לבעלי את השרשרת כמתנה בעבורי", התנצלה אמא,

ומכעסים הדדיים, מסרה להם את התמונה כמתנה אישית ממנה...

צינור שפע לכלל

נאמר במסכת ברכות: "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ואומרת: כל העולם כולו ניזונין בשביל חנינא בני, וחנינא בני - די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת". יש מפרשים כי המילה 'בשביל' משמעותה בשביל ובצינור השפע שסלל רבי חנינא. כלומר על ידי הסתפקות במועט הניח רבי חנינא מקור השפעה עצום לכלל העולם כולו.

ניתן לומר על אמא, כי בהיותה מסתפקת במועט, ואינה דורשת לעצמה דבר, זכתה להשפיע לכל העולם כולו שפע רב של ערכים רוחניים, הכרה במהותם של חיי תורה, צניעות וקדושה!

הערה: כשהיה פרק זה למראה עיניו של אבא, הוא אישר את נכונות הדברים, בהעירו: "וכי מה צריך לכתוב דברים כאלו פשוטים?..." (ר. צביון - מתוך הספר 'בית אמי')

המשך מעמוד 3 | הגאון רבי בן ציון פלמן זצוק"ל

מים חמים מדוד השבת, בתוספת חתיכת גזר וכדומה, כדי שיראה שיש להם מרק, ובאמת את כל המרק נתתי לאבא ולאורח. אחרי שהאורח הלך, הילדים צחקו ואמרו לי: 'אמא איזה מרק טעים היה היום!', וכולם צחקו...
"גם מהעוף היה חסר, אז חילקתי את המשולשים לרבעים, ואבא והילדים אכלו מעט פחות עוף מבכל שבת, אבל דגים לא היה חסר לי, גם באותה שבת ב"ה. מנה אחרונה הייתי מגישה בדרך כלל

פירות על השולחן, ומי שרצה לקח, ממילא היה מספיק גם במעט הפירות שהוגשו לכבוד שבת" - דברי הרבנית בסוף ימיה - בעיניים צופיות כמעט דומעות, בזיכרון החסד בערבי שבתות ולילי שבת בתקופה ההיא.
אלו סיפורים על דגים, מרק, עוף ופירות, וליפתן למנה אחרונה, אבל מי אינו יודע, שאלו הן מנות ראשונות גדולות לעולם הבא...
(מתוך הספר 'ללא שם')

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א

בספר 'תורת חיים' - בריסק (עמ' רנ"ה) הביא, שהגאון רבי זאב צ'צ'יק זצ"ל, מיקירי קרתא דירושלים, נכנס פעם למרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל ביום החלאקה של בנו הקטן, וביקש ברכה עבור הילד, ואמר לו הגרי"ז: "בודאי אתם רוצים ברכה שיהיה תלמיד חכם - תלמיד חכם" הוא יהיה כפי ערך שהאבא ילמד אתו, ו'רא שמים' הוא יהיה, כפי ריבוי הדמעות שהאמא תשפוך עבורו".
וכן הביא שם (עמוד קי"א), שסיפר הגאון רבי רפאל הלוי סולובייצ'יק זצ"ל, בנו של הגרי"ז זצ"ל: "באחת הפעמים שיצא עמי אבא לטיולו היומי, כדרכו לצורך בריאותו, הופיע אחד באמצע הטיול לקראתם, ואמר בזה"ל: 'בְּרִיִּסְקֵעֵר רַב, אֵיךְ בֵּין אֵיךְ מְקַנָּא! (מקנא אני בכם), הלא אחרי השואה האיומה היו בכל בית ובית אבידות בנפש, כי כמעט בכל משפחה ומשפחה יש אחד שיצא לתרבות רעה, לקומיניזם, או מזרחי, ואילו אצל הרב, כל בניו הולכים בדרך התורה' וכו".
הגרי"ז כאילו נאלם דום ולא השיב מאומה, והלה פנה והלך לו לדרכו. רבי רפאל המשיך לדבר עם אביו, וכך נמשך כל הזמן. לפתע פנה הגרי"ז אל בנו ואמר: "זיי ווייסען דען וויפיל טייקען טרענען ק'האב פאָרְגאַסן ווען אַיך האָב געוויגט די וויגאַלאַך פון מיינע קינדער ווען זיי זענען קליין געווען?" (וכי יודעים הם כמה נחלי דמעות שפכתי, בעת שנדנדתי את עריסתם של ילדיי כשהיו פעוטים?!).

מסופר, שבתקופה הראשונה של החסידות, היה גדול מסויים שנסע לאחד מגדולי הצדיקים, וחזר ממנו מלא התפעלות ונעשה לחסיד שלו. כשנשאל "מה ראית אצלו?", השיב ואמר: "ראיתי שיש ריבונו של עולם!". התפלאו השומעים ושאלו: "וכי עד עכשיו לא ידעת זאת?". אמר הגדול: "אמנם כן, עד עתה גם כן ידעתי מזה, אכן רק 'ידעת' לא 'ראיתי', אצל הצדיק הזה 'ראיתי' יראת שמים, וכשרואים יראת שמים זה משפיע..."
סיפר לי הרה"ג ר' מאיר ברוך שטיין שליט"א, בעמח"ס "דער קוואל פון חיזוק", שבהיותו מלמד דרדקי נכנס פעם אצל זקנו מרן הגה"ק מוויזשניץ-מאנסי ז"ע, והרבי שאל אותו אודות איזה תלמיד שבכתה שלו מה מצבו הרוחני, ומספר ר' מאיר ברוך, שבתחילה התחיל לומר לרבי את מצבו בלימוד התורה, בידיעותיו ובציוני המבחנים שלו, אך הרבי העיר ואמר לו: "תחילה תספר לי מה מצב יראת השמים שלו..."
(מתוך נועם שיח - מכון אפריון לשלמה שמיני תשפא)

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

נמצא רחוק מן הבית, וכל מחשבותיו נתונות בשאלה כיצד להיטיב לה, ולהודות לה על פעליה שהיא עושה עימו, ולא כפי המצב שנוצר כיום שכל אחד דואג לעצמו, ומעוניין שהוא יהיה מרוצה. כמו שלפעמים הבעל דורש את ארוחת הצהרים, גם אם רעייתו המטופלת בתינוקות קטנים עסוקה עד למעלה-ראש, ולא היה לה פנאי ואפשרות להכין את הארוחה. מי שמתנהג עם רעייתו בדרך זו, אינו הולך בדרך בה בחר ה'.

כאשר בני-הזוג צועדים ביחד, נמלכים זה בזה, וממליכים זה את זה - חייבים טבולים בים-שלי-חדווה, וגלים-שלי-אושר מציפים את לבבם.

הפתרון המחוכם של הגאב"ד דפוניבז'

הגאון מפוניבז', מרן רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, סיפר על בעל שהתלונן בפניו על רעייתו שאינה מסודרת, וביקש גט. הדבר היה עוד בעיירה פוניבז' שבליטא, וכל ניסיון לשכנעו שיוותר על הרעיון, נפל על אזניים ערלות. אמר לו רבי יוסף שלמה: "בוא מחר לביתי ותקבל את הגט הנכסף".

למחרת קרא הגרי"ש לזוגתו הרבנית, והורה לה לפזר אף את כל הבגדים שהיו מיועדים לכביסה, להוציא את החפצים מן הארונות, ולפזר אף את כל האוכל בכל חדרי הבית. הרבנית שהיתה מטבעה מסודרת מאד, התביישה לעשות זאת, אך כיון שאשה צדקת וכשרה היתה, עשתה רצון בעלה עד שהבית היה נראה מפוזר ביותר.

והנה, בשעה היעודה מתדפק הבעל על דלת ביתו של הרב, ומביע באוזניו את פליאתו על... אי-הסדר השורר בביתו.

השיב לו הרב: "לפי דבריך יוצא שגם אני הייתי צריך לתת גט לרעייתי!... אבל הינך רואה שאני חי איתה בשלום ובשלווה, ואם כן מה לך להתקוטט עם אשתך על דבר קטן כזה?!"

(מתוך הספר 'שמחה בבית' בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א)

לחיים), אומר תמיד, שכיום אי אפשר לחיות בשבת בבנין שאין לאחד מדייריו מכונית צמודה. כי יש מקרים שצריכים לנסוע בדחיפות עם יולדת". הסיפור התרחש, כמובן, לפני שנים רבות, מיד עם בואנו להתגורר ברמת אלחנן, כש'מעייני הישועה' עדיין לא הוקם, וגם לא 'עזר מציון' עם ה'גוי-של-שבת' שלו...

עכשיו פנתה רעייתי אל בעל הרכב ושאלה אותו: "אמור נא לי, אם תהיה בביתכם יולדת שיצטרכו להסיעה בשבת, האם תסיענה?" והוא עונה: "בוודאי!". "ואם תתקל במקרה של ילד שזקוק בשבת לפעולה רפואית דחופה, האם גם אותו תהיה מוכן לקחת?" - "בוודאי!" - השיב בעל הרכב.

ואז פנתה רעייתי אל כל השכנות ואמרה להן: "בעצם, הרכב הזה שייך לכל הבניין... שהרי כשיצטרכו להסיע יולדת או חולה בשבת, אין כאן אדם אחר עם רכב שיעשה זאת, ואם כן כולכן צריכות להסכים עם החניה הזו..."

כשמוע הנשים את ההיגיון שבדבריה, הסכימו כולן פה אחד לאפשר לו את החניה... איזו דעת תורה! איזו תבונה לנצל כל רגש קטן בתורתנו הקדושה, כדי להשכין שלום בין איש לרעהו.

מרן ה'איילת השחר' מזרז את בני-לווייתו בצרפת, לקנות מתנה לנשותיהם הממתינות להם בארץ...

כדי לרדת למהותו של שלום הבית, נספר כאן שבהיותו בצרפת, להגל ביקור בקהילות החרדיות, שאל מרן הגאון רבי אהרן-לייב שטיינמן זצוק"ל, את כל בני לווייתו, אם קנו מתנה לנשותיהם, כדי שבשובם הביתה יהיה מה להעניק להן...

"הרי" - אמר הגרא"ל - "עזבנו את הבית לכמה ימים, והאשה דואגת, וצריכים לקנות לה משהו..."

זה נקרא שלום בית... כאשר הבעל זוכר את אשתו גם כשהוא

כזו קטנה של חוסר מלח בתבשיל, שזה רגילים בדרך כלל לומר וזה קורה וכו' וכו', - וכי כל כך מקפיד הח"ח על דברים הרגילים להיאמר! אמר לו הח"ח: "בא נלך למטבח ונראה מה קורה שם!". יצאו למטבח וראו כיצד בעלת הבית כועסת על המבשלת, על שלא שמה מספיק מלח לכאלו אורחים חשובים, וצעקה עליה ולבסוף אף הודיעה לה שהיא מפוטרת.

אמר ה'חפץ חיים' לרב ההוא: "אתה רואה? מילה קטנה שנראית מחוסרת משמעות, שנראית ממש כפספוס של אורחים הרגילים בכעין זה, והנה סופו נזק וצער עצום ליהודי!".

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

והתאכסנו בדרך באכסניא, ולאחר שהוגש להם האוכל שאלה אותם בעלת הבית, האם האוכל היה טוב. מרן הח"ח ענה שהיה טוב מאד, והרב שנתלווה אליו אמר שהיה טוב מאד, רק שהיה חסר קצת מלח במרק.

כשמוע הח"ח דבריו אלו ספק ידיו בראשו ואמר: "כל ימי נזהרתי מלדבר ולשמוע לשון הרע, ועתה נאמר בפני לשון הרע על המבשלת, לא היתה כדאית כל נסיעה זו", ומיד הסביר הח"ח שהרי עכשיו תלך בעלת הבית למבשלת ותרגז עליה ויצא לה נזק מזה, וזה ממש לשון הרע שגורם נזק לאחרים.

לפליאתו של הרב הנלווה על כך שהח"ח מגזים בדבריו, על הערה

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק שליט"א**
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 29

הרב **חיים שמרלר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 25/26

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 21

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 22

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 23/24

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 131

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 28

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

- ◆ מהי ה'מחלוקת' בין הסליחות של בני אשכנז לסליחות של בני ספרד?
- ◆ האם אשה צריכה למנות את בעלה לשליח להתרת נדרים בערב ראש השנה?
- ◆ באילו ימים אין האָבל משמש כשליח ציבור?

מהלכות תעניות

• בשולחן ערוך הובאו, על פי דברי חכמינו ז"ל והקדמונים, עשרים ואחד תאריכים שבהם ראוי להתענות, בשל פטירת צדיקים ואירועים אחרים שאירעו בהם.

• אחד התאריכים הנ"ל, הוא ט' בטבת. יש אומרים שבתאריך זה נפטר עזרא הסופר, וכן מופיע בסליחות לעשרה בטבת של בני אשכנז. אולם, על פי הסליחות של בני ספרד, עזרא הסופר נפטר בעשרה בטבת, אך אף לדעה זו, קבעו את התענית על פטירת עזרא הסופר בתשעה בטבת, ולא בעשרה בטבת, משום שבעשרה בטבת כבר נקבעה תענית לכל ישראל על תחילת המצור על ירושלים.

• יש מהראשונים שכתבו, שלאחר חורבן הבית, גזרו חכמינו ז"ל לצום בימי שני וחמישי בכל שבוע, על שלושה דברים: חורבן הבית, שריפת התורה, וחילול שם השי"ת בעולם.

לשרות על הידים בעלות השחר.

מהלכות ערב ראש השנה

• מנהג ישראל לערוך בערב ראש השנה 'התרת נדרים'. ולאחר ההתרה, אומר זה שמתירים לו את הנוסח של 'מסירת מודעה', שבה הוא מבטל את כל הנדרים שידור בעתיד בשנה זו.

• התרת הנדרים בערב ראש השנה, נהגו לעשותה לאנשים בלבד. ויש שהורו שאשה תמנה את בעלה לשליח להתיר את נדריה בערב ראש השנה; ויש שהורו שאינה צריכה לעשות כן.

• מנהג עתיק בישראל, עוד מזמן חכמינו ז"ל, לצום בערב ראש השנה; ובמדרש אמרו שגדולי הדור היו צמים בו. ובמשך הדורות, הורחב המנהג במדינות אירופה, ואף פשוטי העם נהגו לצום ביום זה.

מהלכות ימי אלול וסליחות

• מנהג בני ספרד לומר סליחות בימי החול של חודש אלול ועשרת ימי תשובה, ומנהג בני אשכנז לומר סליחות רק בימים הסמוכים לראש השנה.

• האומר סליחות ביחידות, לא יאמר את שלוש עשרה מידות של רחמים. ואם יודע לקרוא את פסוקי שלוש עשרה מידות בטעמי המקרא, רשאי לאומרם באופן זה, שְׁבוּ הוּא כְּקוּרָא בַתּוֹרָה.

• מנהג בני אשכנז לתקוע בשופר בכל ימות החול של חודש אלול, לאחר תפילת שחרית; מהיום השני של ראש חודש אלול, עד יום לפני ערב ראש השנה.

• הקם משנתו לפני עלות השחר, ונטל את ידיו בקומו משנתו, וברך 'על נטילת ידים' - לאחר עלות השחר, יטול את ידיו שנית ללא ברכה, מחשש שהרוח הרעה חוזרת

מהלכות שליח ציבור

• כל ישראל כשרים לתפקיד שליח הציבור בסליחות ובתפילות הימים הנוראים, אולם, לכתחילה, יש לבחור באדם "המתאים ביותר, והגדול ביותר בתורה ובמעשים, שניתן למצוא" - כדברי הרמ"א.

• מי שאין לו זקן, פסול מלשמש כש"ץ בימים הנוראים אפילו באופן חד פעמי, ואין בכוח הציבור למחול על כך.

• מי שמינוהו לשמש כשליח ציבור בימים הנוראים, או כ'בעל תוקע', אפילו שנה אחת; או אף אם לא מינוהו לכך, אלא ששימש בתפקיד זה זמן רב ללא ערעור - אין להחליפו באחר ללא סיבה מוצדקת.

• מדברי המשנה ברורה בקונטרס מיוחד שכתב על עניני אמירת קדיש על ידי האָבל, נראה, שבכל הימים שבהם לא אומרים 'למנצח', אין האָבל משמש כש"ץ, בכל התפילות.